

2645.

6030

Rewisor.

N.W. Gogol

Wanemuise
näit. Iawa
+ TARTUS. +

Im 239

Teeliseid:

Anton Antonowitsch Swonnik-Dunbarowski,
Linnalinn.

ENSIVA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

45409

REWISOR.

Artemi Filippowitsch Semjennik, härgemestajällem.

Iwan Kuanitsch Špeterin, postillem.

Pjotr Iwanowitsch Dobtšinski, linnas.

Komödia 5 / waatuses.

N.W. Gogol.

Tõlkinud: O. Luts ja A. Simm.

Wanemuise näitelawa,

Januari kuul, 1916.

=====

Petrowna Pashkowi, lühikepõlvane.

Alamhvitseri naene.

Kahe linnalinnas teenija.

Tegelased:

- Anton Antonowitsh Skwosnik-Dmuhanowski, linnaülem. *C. Preumuth*
Anna Andrejewna, tema naene. *A. Acten*
Marja Antonowna, tema tütar. *E. Preumuth*
Luka Lukitsh Hlopow, kooliülem. *J. Tenga*
Tema naene. *O. Pethow M. Tass*
Amos Fedorowitsh Ljöpkin-Tjöpkin, kohtunik. *J. Pura*
Artemi Filippowitsh Semljänika, haigemajaülem. *A. Patur*
Iwan Kusmitsh Shpekin, postiülem. *R. Patarsoff*
Pjotr Iwanowitsh Dobtshinski, linna *F. Petlai*
Pjotr Iwanowitsh Bobtshinski, mõisnikud. *L. Karson*
Iwan Aleksandrowitsh Hlestakow, ametnik Peterburist. *J. Pöter*
Ossip, tema teenija. *T. Mutsu*
Hristian Iwanowitsh Hübner, maakonna-arst. *H. Wares*
~~Fedor Andrejewitsh Ljüljükow, wäljateeninud~~
~~Iwan Lasarewitsh Rastakowski, ametnikud.~~
~~Stepan Iwanowitsh Korobkin,~~
Stepan Iljitsh Uhowjortow, pristaw. *S. Livan*
Swistunow, } politsistid. *A. Reimann*
Pugowitsön, } *A. Summe*
Dershimorda, }
~~Abdulin, kaupmees.~~
~~Fewronja Petrowna Poshljopkina, Lukssepa naene,~~ *A. Tampe*
Alamohwitseri naene. *A. Mannus*
~~Misha, linnaülema teenija.~~

Trahteri poiss.

Külalised, kaupmehed, kodanikud,

palujad.

I. waatus.

Tuba linnaülema majas.

1. etteaste.

Linnaülem, haigemajaülem, kooliülem, kohtunik,
priistaw, arst, kaks politssisti.

Linnaülem. Ma kutsusin teid minu härrad sel-
leks siia, et teile üpris paha uudist tea-
tada: meie juurde tuleb rewisor.

Kohtunik. Kuidas, rewisor?

Haigemajaülem. Kuidas, rewisor?

Linnaülem. Rewisor Peterburist, incognito. Ja
weel sala-eeskirjaga.

Kohtunik. Säh sulle!

Haigemajaülem. Nagu meil muidu wähe muret oli!

Kooliülem. Issand Jumal! Ja weel sala ees-
kirjaga!

Linnaülem. Ma nagu aimasin: terwe tänase õo
nägin ma unes kahte imelikku rottu. Tõesti,
niisugusid ei ole ma kunagi näinud: mustad,
kolesuured! Tuliwad, nuusutasiwad ja läksi-
wad ära. Odake, ma loen teile kirja ette,
mis ma Andrei Iwanowitsch Tshmöhowi käest
sain, - keda teie Artemi Filippowitsch tun-
nete. Waat, mis ta kirjutab: „Armas
sõber, wader ja häätigiija. . . (lasob silmad
kirjast ruttu üle käia ja pomiseb poole -
häälega) . . . , ja sulle teatama. . . Ma, siin:
. . . ruttan, muu seas, sulle teatama, et üks
ametnik siia sõitis käsuga, terwet kuber-
mangu üle waadata. . . teie maakonda ise-
aranis. (tõstab sõrme tähtsalt üles) Ma
sain seda täiesti ustawate inimeste käest
teada, ehk ta küll nagu eraisik üles astub.

Et ma tean, et sinul nagu igal teisel surelikul patukesed hinge taga on, sest et sina tark inimene oled ja kalu käest ära laskma ei hakka... (peatab) noh, siin on eraasjad... siis soovitan sulle ettewaatus: sest ta võib iga tund tulla, kui ta juba säääl ei olegi ja kusagil incognito ei ela... Eila... Ah, siin tulewad juba perekonna asjad: Ode Anna Kirilowna tuli oma mehega meile wõõrsile; Iwan Kirilowitsh on kole paksuks läinud ja mängib ikka wiiulit... ja nii edasi ja nii edasi. Nõnda on asja lugu.

Kohtunik. Ja, asja lugu on imelik, lihtsalt ime-lik. Säääl midagi wist on.

Kooliülem. Mispärast Anton Antonowitsh, mispärast? Mispärast tuleb meie juurde rewisor?

Linnaülem. Mispärast! Nagu näha, saatust niisugune! (Ohkab.) Seniajani, Jumalale tänu, hiilisiwad mööda teisi linnasid, nüüd on kord meie käes.

Kohtunik. Mina arwan, Anton Antonowitsh, et siin palju peenem ja rohkem politiline põhjus on. See tähendab seda: Wenemaa... ja... tahab sõdima hakata, ja... ministerium, näete, saatis ametniku, et waadata, kas kusgil äraandmist ei ole.

Linnaülem. Eh, kuhu kähwas! Ja weel tark inimene! Maakonna linnas äraandmine! On ta siis mõni piiriäärne linn? Siit kihuta kas wõi kolm aastat, mitte ühegi riigi raja juurde ei jõua.

Kohtunik. Ei, ma ütlen teile, teie ei saa aru... teie... Walitsusel on peenikesed plaanid: kaugel, mis kaugel, aga tema arutab omale habemesse.

Linnaülem. Arutab wõi mitte ei aruta, aga mina, mu härrad, hoiatasin teid. - Waadake! oma emeti piirkonnas andsin mina juba mõned käsud soovitan ka teile. Isääraniis teile, Artemi Filippowitsh. Kahtlemata tahab läbisõitja ametnik kõigepäält teie walitsuse all olewad jumalameelepäralist asutusi üle waadata - ja selle pärast tehke nõnda, et kõik wiisakas oleks. Comütsid olgu puhtad ja haiged ärgu olgu mitte seppade nagu, nagu nad

teil harilikult kodust wiisi käiwad.
Haigemajaülem. Koh, see ei ole midagi. Wõib ju ka puhtad oö-mütsid pähe panna.

Linnaülem. Ja. Siis ka iga wõõdi kohale üles kirjutada kas Ladina wõi mõnes muus keeles, see on juba teie osakond, Hristian Iwanowitsh missugune haigus, kunas keegi haigeks jäänud, mis päewal ja kuupäewal.... Li ole hää, et teil haiged nii kowad tubakat suitsetawad, et iga kord aewastad, kui sisse lähed. Ja üleüldse oleks parem, kui neid vähem oleks: kohe aetakse kas korrapuuduse wõi arsti oskamatusse süüks.

Haigemajaülem. Tahterdamise poolst oleme meie Hristian Iwanowitshiga oma sammud astunud: mida lähem loodusele, seda parem--kallid rohtusid meie ei tarwita. Inimene on lihtne: kui sureb, siis sureb nõndagi, kui saab terweks, saab nõndagi terweks. Ja päälegi on Hristian Iwanowitshil raske neist arugi saada: ta ei mõista mitte ühtesõna Wene-keelt.

Arst. (Teeb häält, mis osalt i- ja e-tähe moodi kõlab).

Linnaülem. Teile ka soowitaksin ma, Ammos Fedorowit, kohtuasutuste päälle rohkem tähelepanemist pöördä. Teil on süäl eeskojas, kus kohtuskäijad harilikult ootawad wahimehed anesid pidama hakanud, pisikesed anipojad muudkui sibawad jalgade all ringi. See on muidugi igäühe poolst kiiduwäärt asi kodust majapidamist soetada, ja mis pärast ei peaks ka wahimees seda soetama? Ainult, teate, niisuguses kohas ei kõlba... Ma tahtsin teile seda juba ennemalt tähendada, aga ikka läks kuidagi meelest ära.

Kohtunik. Ma lasen nad weel täna kõik kooki korjata. Soowite tulge lõunasöögiks.

Linnaülem. Pääle selle on halb, et teil just kohtusaalis kõiksugu prahti kuiwatatakse, ja otse aktitekapil kohal jahinuut. Ma tean, teie armastate jahil käia, aga ikka on parem teda ajutiselt kõrwale panna; pärast, kui rewisor ära on läinud, wõite ta minupärast jälle tagasi tuua. Ja siis teie kaasistuja...

ta on muidugi omas ametis tubli... aga tema poolt tuleb niisugune lõhn, nagu oleks ta praegu wiinawabrikust välja tulnud, - see ei ole ka häa. Ma tahtsin teile seda juba ammugi öelda, aga ei mäleta, mis mind segas. Selle vastu on rohtu, kui see temal tõesti, nagu ta ütleb külgesündinud lõhn on: wõib talle nõuu anda sibulat süüa, ehk küüslauku, ehk midagi muud. Sarnasel korral wõib Hristian Iwanowitsh mitme suguste medikamentidega aidata.

Arst. (Teeb endist häält).

Kohtunik. Ei seda lõhna on wõimata välja ajada, tema ütleb, wäiksest-pärast olewat hoidja ta sülest maha pillanud ja septsadik jäänud talle wiimalõhn juurde.

Linnaülem. Ma tahtsin teile seda ainult nõnda möödamindes tähendada. Mis aga seemise korralduse kohta käib, mida Andrei Iwanowitsh omas kirjas patukesteks nimetab, - sääl ei wõi ma midagi ütelda. Ja ka imelik kõnelda: ei ole inimest olemas, kellel ühte ehk teist pattu hinge pääl ei oleks. See on juba nõnda Jumalast enesest nii säetud, ja roltairiaanlased waidlewad asjata selle vastu.

Kohtunik. Mida teie õieti patuks nimetate, Anton Antonowitsh? Patukeste ja patukest wahel on wahe. Mina ütlen kõigile awalikult, et ma meelehääd wõtan; aga mida meelehääks? Jahikoera kutsikaid. See on hoopis ise asi.

Linnaülem. Noh kutsikaid ehk midagi muud - ikkagi meelehääd.

Kohtunik. Ei, Anton Antonowitsh. Aga kui näituseks mõnel kasukas wiissada rubla maksab ja abikaasale sall...

Linnaülem. Noh mis sellestgi, et teie jahikoera kutsikaid meelehääks wõtate. Selle eest ei usu te jälle jumalat, teie ei käi ialgi kirikus; aga mina vähemalt olen usus kindel ja käin igal pühapäewal kirikus. Aga teie... O, ma tunnen teid: kui teie maailma loomisest hakate kõnelema, tõusewad lihtsalt juuksed püsti.

Kohtunik. Aga ometi ise... ise oma tarkusega sain nii kaugele.

Linnaülem. Noh mõnikord on suur tarkus pahem kui teda sugugi ei oleks. Aga ma tuletasin maakonna kohut ainult niisamati meelde; aga õigust öelda, ei pista sinna küll keegi mina: see on juba niisugene õnnistatud paik, jumal ise kaitseb teda. Aga teie, Lukä Lukitsh, kui koolide ülewaataja, peate iseäranis kooliõpetajate eest hoolitsema. Need on muidugi õpetatud inimesed ja kõiksugustes asutustes haridust saanud, aga neil niisugused imelikud kombed, muidugi mis haritud seisusest lahutamata on. Uks nendest näituseks, see, kellel paks nägu... nime ei ole meeles - peab nagu kiuste igakord nagu moonutama, kui ta kantslisse astub, nõnda (Teeb grinassi), ja hakkab käega krae wahelt habet triikima. Muidugi, kui ta koolipoisile niisuguse näo teeb, siis ei ole sest wiga: wõib olla, on see koguni tarwilikgi selle üle ei wõi mina otsustada, aga arwake ise, kui ta seda wõerale teeb - see wõib wäga halvasti lõppeda rewisri härra, ehk mõni muu wõib seda enda pihta wõtta. Sellest wõib, tont teab mis tulla.

Kooliülem. Ja mis ma siis õieti tegema pean? Ma olen talle juba mitu korda ütelnud. Alles nende päewade sees, kui ülemus klassi tuli, keerutas tema niisugusel näo, mille sarnast ma kunagi näinud ei ole. Tema tegi seda küll häast südamest; aga minule noomituse: mispärast nooresoole wabameelseid mõtteid päha tübitakse.

Linnaülem. Seda-sama pean ma teile ka ajaloo kooliõpetaja kohta tähendama. Tal on tark nupp, see on kohe näha, ja ta teadmisi on tal musttuhat, aga ainult seletab niisuguse tulise hooga, et ennast enam ei mäleta kuulasin kord teda: noh, seni kui ta assyrialastest ja babylonlastest kõneles - wiga midagi, aga kui Makedonia Aleksandri juurde jõudis, siis ei wõi ma teile ütelda, mis temaga sündis. Ma mõtelsin, et tulekahju lahti on, jumal eest! Jooksis kantslit naha, tool kätte ja kõigest jõust wastu porandat! Makedonia Aleksander on muidugi kangelan, aga mis tarwis siis toolisid lõhkuda? See teeb kroonula

da mitu korda talle

kahju.

Kooliülem. Ja ta on tuulepää! Ma olen talle seda mitu korda tähendanud... tuleb: tehke mis tahate, teaduse hääks ei hooli ma elust.

Linnaülem. Jah, niisugune on juba saatuse arusaamatu seadus: tark inimene on kes joodik ehk väänab sulle niisuguse näo, et kas wõi pühasid palu appi!

Kooliülem. Jumal hoidku teaduse wallas teenimast! Kõiki pead kartma: igalühel on sinna asja, igäüks tahab näidata, et tema ka tark inimene on.

Linnaülem. See ei ole weel midagi, - äraneetud incognito! Korruga silmab: „Aa siin te olete kullakesed!

Aga kes on siin, küsib, „koh-tunik?“ - „Ljapäkin - Tjapäkin,“ „A, siia Ljapäkin-Tjapäkin!“ Aga kes on jumalameelepäraliste asutuste kuraator?“ „Semljänika.“ „A, siia Semljänika!“ Waadake, mis paha on!

2. etteaste.

Endised ja postiülem.

Postiülem. Seletage mu härrad, mis ametnik tuleb?

Linnaülem. Kas teie siis ei ole kuulnud?

Postiülem. Kuulsin Pjotr Iwanowitsh Bobtshinski käest. Ta käis praegu minu juures postkontoris.

Linnaülem. Noh, mis? Kuidas teie arwate?

Postiülem. Mis ma arwan? Sõda tuleb türklastega.

Kohtunik. Just kui minu suust! Mina arwasin ka seda.

Linnaülem. Jah, mõlemad torkasite sõrmega taevasse!

Postiülem. Tõepoolest, sõda türklastega. See on kõik prantslase temp.

Linnaülem. Sõda türklastega! Meile tuleb saun, aga mitte türklastele. See on juba teada: mul on kiri.

Postiülem. Kui nõnda, siis ei tule türklastega sõda.

Linnaülem. Noh, kuidas teil on, Iwan Kusmitsh?

Postiülem. Mis minuga? Kudas teiega on, Anton Antonowitsh?

Linnaülem. Mis minuga? Hirmu just ei ole, aga nii, natukene... Kaupmehed ja kodanikud teevad pääwalu. Uteldakse, et ma neile elu soolaseks olen teinud, aga mina, jumala eest, kui ma ka wõtsin mõne käest, siis ilma mingisuguse wiha-waenuta. Ma arwan koguni (wõtatab postiülema käealt kinni ja wiib ta korwale,) ma arwan koguni, kas minu pääle mitte mõnda salakaebtust ei ole saadetud. Hispärast siis muidu meie juurde rewisor? Kuulge, Iwan Kusmitsh, kas te ei wõiksid meie ühise kasu pärast igat kirja, mis teie juurde postkontorisse tuleb, olgu see saadetud wõi saadetaw, teate, nii... natuke lahti wõtta ja läbi lugeda: kas ei ole selles mõnda salakaebtust, wõi lihtsalt kirjawahetust. Kui ei ole, siis wõib jälle kinni panna; noh, wõib ka niisamati kätte anda, lahtiselt.

Postiülem. Tean, tean... Seda ärge õpetage, seda ma teen mitte ettewaatusel pärast, waid rohkem uudishimu pärast: hirmsasti armastan teada saada, mis ilmas uudist on. Ma ütlen teile, et see on ülihuwitaw lugemine. Mõne kirja loed südame rõõmuga läbi - nõnda toredasti kirjeldatakse mitmesuguseid juhtumisi... ja kui õpetlik... parem kui Moskowskia Wjedemostis.

Linnaülem. Noh, ütlege kas midagi ei leidnud Peterburi ametnikust?

Postiülem. Ei, Peterburi onast ei ole midagi leidnud, aga Kostroma ja Saratowi omadest kõneldakse palju. Kahju siiski, et teie kirjasid ei loe: mõned kohad on suurepäralised. Alles hiljuti: keegi leitnant kirjutas sõbrale ja on tantsupidu kirjeldanud kõige peenemal... wäga, wäga hästi: „Minu elu armas sõber, ütleb, „woolab õndsuses: palju ilusaid preilisiid muusika mängib taju“...“ suure suure tundmusega on kirjueldanud! Ma jätsin ta meelega enda kätte. Loen ette?

Linnaülem. Noh nüüd ei ole sellega aega. Siis olge lahked, Iwan Kusmitsh: kui wast juhtub mõni salakaebtus wõi teadaandmine

Kätte siis pidage ilma pikema jututa kinni.
Postiülem. Wäga hää meelega.

Kohtunik. Waadake ette, kukute ühekorra sisse.

Postiülem. Ah, kallikesed!

Linnaülem. Pole wiga, pole wiga. Teine lugu, kui te seda awalikult teeksite, aga see on ju perekondlik asi.

Kohtunik. Ja, asjad on halwad! Aga mina, õigust ütelda, tulin selle nõuga siia, Anton Antonowitsh, et teile noort jahikoerakest kinkida. Selle hurda lihane õde keda teie teate. Teie olete muidugi kuulnud, et Tsheptowitsh Warhowinskiga kohtu käima hakkasiwad ja nüüd on minul põli: lasen jänesid ühe ja teise maa päält.

Linnaülem. Kallikesed, ei ole mulle nüüd teie jänesed aemsad: mull istub see äraneetud incognito pääs. Ootad aga et nüüd läheb uks lahti - ja käes...

3. etteaste.

Endised. Dobtshinski ja Bobtshinski (mõlemad tulewad lootsutades sisse)

Bobtshinski. Haruldane sündmus!

Dobtshinski. Ootamata uudis!

Koik. Mis, mis on?

Dobtshinski. Ettearwamata lugu! Astume wõõrastemajasse

Bobtshinski. (kõneleb wahelo) Astume Pjotr Iwanowitshiga wõõrastemajasse.

Dobtshinski. (kõneleb wahelo) Ee, lubage, Pjotr Iwanowitsh, mina jutustan.

Bobtshinski. Ee, lubage juba mind... lubage, lubage... teil ei ole niisugust kõneosawust-

Dobtshinski. Aga teie lähete segi ja ei mäleta kolke.

Bobtshinski. Mäletan, jumala cest, mäletan! Ärge ometi eksitage, laske ma jutustan, ärge eksitage! Olge nii lahke, mu härrad, ütlege et Pjotr Iwanowitsh ei eksitaks.

Linnaülem. Siis kõnelge ometi jumala pärast, mis on? Mul ei ole süda enam õigel kohal istuge mu härrad! Wõtke toolid! Pjotr Iwanowitsh, siin on teie tool (kõik istuwad mõlemate Pjotr Iwanowitshide ümber) Noh, mis,

mis on?

Bobtshinski. Lubage, lubage, kõik järgimööda.

Kohe pääle selle, kui mul au oli teie juurest ära minna, pärast seda, kui teie saadud kirja üle erutatud olla wõtsite, ja, siis jooksin ma jalamaid... ärge nüüd segage, Pjotr Iwanowitsh! Ma tean juba kõik, kõik, kõik! Nii siis, waadake, jooksin ma Korobkini juurde. Aga et Korobkin kodu ei olnud, kargasin Rostakowski poole sisse, ja et Rostakowskit kodus ei olnud, siis läksin Iwan Kusmitshi juurde, et temale teie käest saada: ud uudist teatada, ja tulles sain Pjotr Iwanowitshiga kokku...

Dobtshinski. (waele rääkides) Pirukamüüja putka kõrwal.

Bobtshinski. Pirukamüüja putka kõrwal, Saan Pjotr Iwanowitshiga kokku ja ütlen temale: kas oled kuulnud uudist, mis Anton Antonowitsh ustawast kirjast sai? Aga Pjotr Iwanowitsh oli seda juba teie pereenda Awdotja käest kuulnud, keda teie meile järele Filipp Antonowitsh Potshetshujewi juurde oli saadetud.

Dobtshinski. (waele rääkides) Konjaku ankrujärele.

Bobtshinski. (Dobtshinski käsa tagasi tõrjudes)

Konjaku-ankru järele. Noh hakkame Pjotr Iwanowitshiga Potshetshujewi poole minema... Ärge nüüd teie Pjotr Iwanowitsh... noh... ärge segage, palun ärge segage!... Läheme Potshetshujewi poole aga tee pääl ütleb Pjotr Iwanowitsh: astume õige, ütleb, trahterisse sisse. Mul kõht nagu... hommikust saadik ei ole midagi söönud, koriseb. Jah Pjotr Iwanowitsh kõht... Ja trahterisse ütleb, toodi nüüd wärsked: lõhekala, katsume õige pisut. Waewalt saime sisse astuda, kui korraga keegi noormees...

Dobtshinski. (wahelerääkides) Wiisaka wäljanägemisega, peenikeselt riides...

Bobtshinski. Wiisaka wäljanägemisega peenikeselt riides, käib mööda tuba, näo pääl niisugune sügaw mõtlemine... tegumood...

kombed... ja siin (käega otsaesise ümber tähendades) palju, palju. Ma justkui aiman ja ütlen Pjotr Iwanowitshile: Siin ei ole lihtne lugu. Ja Aga Pjotr Iwanowitsh andisgi juba sormega märku ja kutsus trahteripidaja - trahteripidaja Wlassi lähemale: tema naesel oli kolm nädalat tagasi laps, ja niisugune tragi poiss hakkab niisamati nagu isagi trahterit pidama. Kui Wlass sinna tuleb, küsib Pjotr Iwanowitsh tema käest tasahiljukesi: Kes on, ütleb, see noormees? Ja Wlass wastab selle pääle: See on ütleb... Ee, ärge segage, Pjotr Iwanowitsh, olge nii lahke, ärge segage, teie ei saa seda ära jutustada, jumala eest, ei, ei saa: teie olete pehme keelega, teil lääb, ma tean, üks hammas suus wilet... See noormees ütleb ta, on üks ametnik, ja, kes Peterburist tuleb, nimega, ütleb, Iwan Aleksandrowitsh Hlestakoff, ja sõidab, ütleb, Saraatowi kubermangu, ja ütleb, peab ennast väga imelikult ülewäl: clab juba tõist nädalat siin, kuhugile wälja ei sõida, wõtab kõik wõlgu ja ei taha mitte kopikatki maksta. Nii kui ta seda mulle ütles, löi mulle nagu walgus pähe. Ehce! ütlen mina Pjotr Iwanowitsh...

Dobtshinski. Ei, Pjotr Iwanowitsh, see olin mina, kes ütles: Ehce!

Bobtshinski. Enne üttelsite teie, aga siis ütelsin ka mina: Ehce! ütelsime meie Pjotr Iwanowitsh: "Mispärast istub ta siin, kui ta Saraatowi kubermangu tahab sõita? - Jaa. Waat' temap see ametnik ongi!"

Linnaülem. Kes, misugune ametnik?

Bobtshinski. Noh see-sama ametnik, kelle kohta teie teatasite - rewisor.

Linnaülem. (hirmuga) Mis te räägite, jumala pärast! See ei ole tema.

Dobtshinski. Tema! Raha ei maksa ja ei sõida. Kes ta siis peab olema, kui mitte tema? Ja reisitunnistus on Saraatowisse kirjutatud.

Bobtshinski. Tema, tema, jumala eest tema.... Niisugune tähelepanelik: kõik waatas üle. Nägi et meie Pjotr Iwanowitshiga lõhe-kala söime, - rohkem selle pärast, et Pjotr

Iwanowitshiga lõhekala sõime
Iwanowitshi oma kohuga .. ja waatab meie
taldrekuid. Minust käis päris külma hoog
üle.

Linnaülem. Issand, halasta meie patuste pääle!

Kus ta siis säääl elab?

Dobtshinski. Wiendas numbris, trepi all.

Bobtshinski. Selles samas numbris, kus minewal
aastal läbisõitjad ohwitserid kiskuma läk-
sid.

Linnaülem. Ja kas ta kaua siin on?

Dobtshinski. Nädalat kaks juba. Wasilli Egypt-
lase päewal olla tulnud.

Linnaülem. Kaks nädalat! (kõrwale) Kallikesed,
kaimukesed! Päästke pühad jumalamehed!
Selle kahe nädala sees sai alamohwitseri
naene witsu! Wangidole ei antud süüa! Uu-
litsatel kõrtsilärm, mustus! Häbi! Teotus!
(haarab pää käte wahela.)

Haigemajaülem. Mis, Anton Antonowitsh? Sõida-
me paradega wõorastemajasse.

Kohtunik. Ei, ei! Ette tuleb saata linnapää,
waimulik seisus ja kaupmehed; juba raama-
tus "Joann Massonlase teod on nõnda...

Linnaülem. Ei, ei, laske mind ennast. Oli enne-
mastki raskeid juhtumisi olus, läksiwad
mööda, aitumagi sain weel. Wast aitab ju-
maj seegi kord üle. (Bobtshinski poole
pöördes) Teie ütlete, ta on noor?

Bobtshinski. Noor; nii kahekümne kolme ehk nel-
ja aastane.

Linnaülem. Seda parem: noore nuusutad rutem
läbi. Häda kui wana põrguline, aga noor -
näitab warsti wärwi. Teie mu härrad, seadke
oma asjad joonde, aga mina lähen ise ehk
ka Pjoter Iwanowitshiga, erakombel, nagu
jalutades waatama, kas läbisõitjatega häs-
ti ümber käidakse. Hei Swistunow!

Swistunow. Mis soowite?

Linnaülem. Mine silmapilk pristawi järele
wõi oota, sind on mul waja. Utle säääl kelle-
gile, et nii ruttu kui wõimalik pristaw
minu juurde tuleks, ja tule ise siia (Poli-
tsist jookseb tormates.)

Haigemajaülem. Lähme, lähme Ammos Fedorowitsh!

wõib väga halvasti minna.
Kohtunik. Mis teil siis karta on? Panete haige-
tele puhtad öömütsid pähe ja asi ants.
Häigemajaülem. Mis öömütsid! Oleks ainult öö-
mütsid! Haigetele on kästnud kala tummi an-
da, aga minul hoovab kõigis koridorides nii-
sugune kapsa lõhn, et hoiä aga nina kinni.
Kohtunik. Mina olen selle poolest rahulik. Tõe-
poolest, kes tuleb maakonna kohtusse? Ja kui
ka peaks mõnda akti vaatama, siis rõõmu ta
sellest juba ei saa. Mina istun juba wiis-
teistkümmend aastat kohtulaua taga, aga kui
waan protokollid raamatusse - ah! ainult
käega lõõn. Isegi Salomon ei saa jagu, mis
sääli õigus, mis walc. (Kohtunik, häigemajaülem,
kooliülem ja postiülem lähewad ära pörkawad
uksel tagasi tulewa politisistiga kokku.)

4. etteaste.

Linnaülem, Bobtshinski, Dobtshinski ja
politisist.

Linnaülem. Noh kas troska walmis?

Politisist. Walmis.

Linnaülem. Mine uulitsale. ...wõi ei, oota! Mine
too... Aga kus siis teised on? Kas sa tõesti
üksi olud? Mina käskisin ju, et Prohorow ka
siin oleks. Kus Prohorow on?

Politisist. Prohorow on jaoskonnas, aga
teda ei wõi asja pääle tarwitada.

Linnaülem. Kuidas nii?

Jaoskonna ülewaataja. Jah: toodi hommikul koju
nagu surnu. Juba kaks toobrit wett on talle
kacla kallatud, aga siiamani ei ole weel
kaineks saanud.

Linnaülem. (Wõtub pääl ümbert kinni) Ah! minu
jumal, minu jumal! Mine ruttu uulitsale,
wõi pea - jookse enne tупpa, kuuled ja too
säält mõök ja uus kübar. Noh, Pjotr Iwanowitsh, sõidame!

Bobtshinski. Mina ka, mina ka... lubage mina ka,
Anton Antonowitsh!

Linnaülem. Ei, ei, Pjotr Iwanowitsh, ei wõi, ei
wõi! Ei kõlba, ja ka troska pääle ei mahu.

Bobtshinski. Ei tee wiga, ei tee wiga, mina nii-
samati: lasen jalgsi, jalgsi troska järel.

Kui ma ainult natukenegi pilu wahelt, ukse-
wahelt saaksin waadata, missugused kombed
tal on.

Linnaülem. (politsistile, mõõka wastu wõttes)

Jookse silmapilk, wõta künnikud, ja iga üks
nendest wõtku... äh, kuidas mõök on ära
kriimustatud! Neetud kaupmees Abdulin - nä-
eb, et linnaülemal wana mõök, ei saada uut.
O, salakawal rahwas! Aga külap kelmid ma ar-
wan, juba salaja palwekirju walmistawad. Iga-
mees wõtku uulits kätte... kurat wõtaks,
uulits - luud! ja pühkigu terve uulits,
puhtaks mis trahtri juurde wiib, ja hästi
puhtaks... Kuuled! Ja pane tähele: sina!
sina! Ma tunnen sind: sa teed sääl sohki, ja
topid hõbelusikaid saapa säärde, - waata et-
ette, mul on terawad kõrwad!... Mis sa tegid
kaupmees Tshernjägiga - ah? Tema andis sulle
mundri tarwis kaks arssinat kalwid, aga
tirisid terve tüki ära. Waata ette! Wõtad
rohkem, kui aukraad lubab. Mine!

5. etteaste.

Endised ja pristaw.

Linnaülem. A, Stepan Iljitsh! ütelge jumala
pärast: kuhu te kaote? Mis mood see on?

Pristaw. Ma holin siinsamas wärawa juures.

Linnaülem. No, kuulake siis, Stepan Iljitsh!
Ametnik Peterburist on siin. Mis te sääl
lasksite teha?

Pristaw. Just nii nagu käskisite. Jaoskonna
ülowaataja Pugowitsõni saatsin ühes küm-
nikudega trotuari puhastama.

Linnaülem. Aga kus Derschimorda on?

Pristaw. Derschimorda sõitis tulekahju pritsi-
ga.

Linnaülem. Ja Brohorow on purjus?

Pristaw. Purjus.

Linnaülem. Kuidas te siis seda lasksite nii
sündida?

Pristaw. Jumal seda teab. Eila oli eeslinnas
kakelus - läks sinna korda pidama, aga
tuli purjus tagasi.

Linnaülem. Kuulge tehke nõnda: jaoskonna üle-
waataja Pugowitsõn... tema on pika kaswu-
ga, seisku korrawalwamiseks silla pääl.

Ja wana aed, mis kingsepa kõrwal on, lõhuta-
tagu maha ja pandagu sihimärk õletuusti-
kuga üles, et oleks planeerimise laadi.
Sest mida rohkem mahalõhkumist seda rohkem
a nnab see linnawalitseja tegewusest tun-
nistust. Ah jumal! Maunustasin päris ära, et
selle aia taga nelikümmend koorma kõik-
sugu prügi lasub. Missugune ropp linn! Sae
ainult kuhugile mõni mälestussammas, wõi
lihtsalt aed - tont neid teab, kust äga kohe
kõiksugu sõnnikut sinnakokku. (ohkab) Ja kui
süüsiia tulnud ametnik teenistuse järele pe-
aks küsima: kas olete rahul? - et te siis
ütlete, et: Kõigiti rahul, härra, äga kes mitte
rahul ei ole sellele näitan pärast alles
rahulolematust. O, oh, oh, oh, oh! Palju, palju
on mul pattu. (Wõtab kübara asemel kübara-
karbi) Annaks ainult jumal, et terve nahaga
pääsen, siis panen niisuguse künla kirikus
põlema, mille sarnast weel keegi ei ole põle-
ma pannud: äga kaupmehe tõbras peab kolm puu-
da waha tooma. O, taewa taat, taewa taat! Läh-
me, Pjotr Iwanowitsh! (Tahab kübara asemel
papist kübarakarpi pähepanna.)

Pristaw. Anton Antonowitsh, see on karp, äga mitte
kübar.

Linnaülem. (wiskab karbi käest). Karp, siis karp.
Söögu teda susi! Ja kui küsitakse: mis pärast
ei ole heategewa asutuse juures kirik wal-
mis ehitatud, mille jaoks wiis aastat taga-
si rahasumma määrati; siis ärgu unustatagu
ütlemast, et hakati ehitama, äga maha põles.
Ma saatsin selle üle ka raporti sisse. Mui-
du unustab weel mõni ära ja ütleb lollist
pääst, et ei ole ehitama hakatudki. Ja Der-
schimordale ütleda, et ta oma rusikatele lii-
ga palju wabadust ei annaks; tema teeb korra
näaks kõigile sõnised silmad - niihästi õi-
gele kui süüdlasele. Läheme, läheme, Pjotr Iwa-
nowitsh! (läheb, äga tuleb weel kord tagasi)
Ja soldatid mitte halasti uulitsale lasta:
need närused linnarotid tõmbawad endale
mundri pääle äga all, ei ole neil midagi.
(kõik lähewad ära.)

C. etteaste.

Anna Andrejewna ja Maria Antonowna jooksewad

näitelawale.)

Anna Andrejewna. Kus nad siis on? Kus nad on Ah? sa Issand küll!... (teeb ukse lahti) Mees! Antonikene! Anton! (Koneleb ruttu) Koik sinu, koik sinu süü. Sekeldab ja sekeldab. Pistan weel noelakese, sean wähe juuksid. (Jookseb akna juurde ja hüüab) Anton, kuhu, kuhu? Mis, kas juba siin? Rewisor wurrudega! Missuguste wurrudega?

Linnaülema hääl. Pärast, pärast, kallikene!

Anna Andrejewna. Pärast? Waat, kus uudis - pärast! pärast! Ma ei taha pärast... Ainult üks sona: mis ta on, polguülem? Mis (Põlgtusega) Minema sõitis! Seda ma sulle ei kingi! Aga koik selle süü: "Mammakene, mammakene, oodake ma pistan juuksed tagast noelaga kinni! tulen silmapilk." Säh sulle silmapilk! Müüd ei saanudgi midagi teada! Aga koik see neetud koketeerimine: kuulis, et postmeister siin, ja muudkui edwistama peegli ees: siit küljest ja säält küljest wahib. Kujutab endale ette, et see tema ümber liibitseb, aga teine näitab lihtsalt keelt, kui sa selja pöörad.

Marja Antonowna. Ja mis sinna parata, mammakene! üks koik, kahe tunni pärast saame koik teada.

Anna Andrejewna. Kahe tunni pärast! Tänan wäga! nüüd ütles oige sona! Kuidas sa ometi ei täidind ütelda, et kuu aja pärast weel paremini teada saame! (Waatab aknast wälja). Hei Aw-dotja, siia on keegi wooras sisse sõitnud?.. Ei ole kuulnud? Kui rumal! Wehkleb käega? Las wehkleb, aga sina oleks ikkagi järele küsida woinud. Sedasama ei saanud teada! Pää on sul koiksugu lollust täis, ainult peigmeeste pääle mõtled. Mis? Ruttu sõitsiwad minema? aga sina oleksid troskale järele woinud jooksta. Mine, mine kohe! Kuulad jookse, küsi järele, kuhu nad sõitsiwad; ja noua hästi järele: mis asjamees see wooras on, missugune ta on, - kuuled? Waata läbi ukse prao ja pane koik hoolega tähele, ja missugused silmad: kas mustad woi mitte, ja tule silmapilk tagasi, kuuled? Ruttu, ruttu! (Hüüab seni kui eesriie langeb. Nii warjab neid eesriie molemaid akna juurde seisma jättes.)

II. waatus.

Wäike tuba wôorastemajas. Woodi,
laud, sumadan, tühi pudel, saapad,
riidehari, ja muud.

1. etteaste.

Ossip. (lamab oma isanda woodis). Tont wôtku,
süüa tahaks koledasti ja kohus on niisu-
gune paukumine, nagu puhuks terve polk pa-
sunat. Eh ei saa ega saa koju! Mis sa ta-
haä teha. Juba teine kuu, kui Piiterist ä-
ra oleme! Tee pääl laskis raha läbi, kulla-
kene, nüüd istub siin, saba sorgus ja ei tee
wäljagi. Aga ometi oleks raha reisi tarwis
küllalt jätkunud, wäga küllalt; aga ei näed,
tarwis ennast igas linnas näidata! (Teeb
peremeest järele.) Hei, Ossip, mine, waata kõi-
ge parem tuba, ja lõunasöök küsi kõige pa-
rem: mina ei woi halba lõunat süüa, minul
peab kõige parem lõunasöök olema. Õleks tões-
ti ise ka midagi, aga tühipaljas jelistraa-
torikene! Teeb reisiliselega tutwust, ja siis
kaarta lõhkuma - noh, mängisgi põhjani! Ah,
willand saab niisugusest elust! Tõesti, kü-
las on parem: olgu pääle, et säääl seltskonda
ei ole, aga selle eest ka muret vähem, wõtad
endale naise ja põonuta aga terve eluaeg
ahjulawal ja söö pirukaid. No muidugi, kuid
kes hakkab waidlema, kui tõe pääle wälja min-
na, et Piiteris kõik parem on. Kui aga raha
oleks, aga elu on peenike ja poliitiline: teat-
rid, kerad tantsiwad, ja kõik, mis tahad. Kõ-
neldakse kõik peenikest delikaadi keelt, mis
wast ainult mõisnikude omast taha jääb, lä-
hed Schtshukini pääle - kaupmehed karjuwad
sulle kohe: "Auulik isand!" Ülesõidul istud
lootsikus ametniku kõrwal, tahad seltsi -
astu poodi: säääl jutustab sulle sõjamees
wäelaagritest ja seletab, mis iga täht tae-
was tähendab, nõnda et nagu peo pesa pääl
kõik näed. Wana ohwitseri emand komberdab
möödamannes sisse; toatüdruk tuleb mõnikord

niisugune, et... oi, oi, oi! (Naeratab ja rapu-
tab pääd) Nummer üks olemine, tont wotku!
Jämedat sõna kunagi ei kuule: igauks üt-
leb sulle teie. Läheb kõndimine igawaks,
wõtad woorimehe ja istud nagu härra, ei
taha talle maksta - ole lahke: igal majal
on teine wäraw ja sina kaod nõnda, et sind
ükski tont üles ei otsi. Ainult üks asi on
paha: mõnikord saad toredasti süüa, aga
teinekord mine wõi lõhki nälja pärast, na-
gu praegu näituseks. Aga kõik tema süü. Mis
sa teed temaga? Isa saadab kodust raha - et
seda ka natuke hoida - aga näpust!.. poiss
laseb käia: sõidab woorimehega, igapäew too
talle teatrisse pilet, ja nädala paari pä-
rast, näe - saadabki wana täiturgu uut sa-
bakuube müüma. Mõnikord laseb wiimase sär-
gini kõik läbi, nii et ainult kuuuke ja si-
nelike selga jääb... Jumala eest õigus! Ja
kalew missugune tore, Inglise! Rublat pool-
teistsada maksab tal sabakuub üksi, aga
turul laseb rubla paarikümne eest minna;
pükstest ei maksa kõneldagi - need lähe-
wad jumala muidu. Ja mis pärast? Sellepä-
rast, et tööd ei tee: selle asemel, et ame-
tisse minna, läheb prospekti pääle jalu-
tama, mängib kaarta. Eh kui wana härra se-
da teaks! Tema ei küsiks sellest, et sa amet-
nik oled, waid tõstaks sul särgi saba
üles ja riputaks niisugust rohtu, et sul
päewa neli sügada saaks. Kui teenida, siis
teenida. Sää! ütles nüüd trahteripidaja, et
ei anna teile enne süüa, kui wana wõla ära
maksate, noh, aga kui me ei maksa? (Ohkates)
Ah taewataat, kui ometi kapsa suppigi saaks.
! Nüüd sööksin küll terve ilma ära. Kõpu-
tatakse, wist ta ise tulebki. (Tõuseb ase-
melt kähku üles.)

2. etteaste.

Ossip ja Hlestakow.

Hlestakow. Säh, wõta see. (Annab mütsi ja kepi.)

Ah, aelasid jälle sängis?

Ossip. Mispärast peaksin ma aelema? Nagu ma
sängi ennemalt näinud ei oleks.

Hlestakow. Waletad, aelesid, waata, kuidas sega-
mini!

Ossip. Mis jaoks mulle seda waja? Nagu ma ei te-
aks, mis säng on? Mul on jalad: ma seisangi.
Mis tarwis mulle teie sängi waja?

Hlestakow. (kõnnib mööda tuba) Waata, kas sääl
karbis tubakat ei ole?

Ossip. No kus ta peab olema, see tubak? Juba
kolme päewa eest suitsetasite wiimase ära.

Hlestakow. (Kõnnib ja närib huuli wiimaks üt-
leb kõwa ja kindla häälega.) Kuule.... hei,
Ossip!

Ossip. Mis te soovite?

Hlestakow. (Kõwa aga mitte enam nii kindla hää-
lega.) Sa mine sinna.

Ossip. Kuhu?

Hlestakow. (Hoopis kindluseta ja tasase häälega
peaaegu paludes) Alla, puhwetisse... ütle
sääl... et mulle lõunat antaks.

Ossip. Ei, ma ei taha minna.

Hlestakow. Kuidas sa julged, tainapää!

Ossip. Noh, nii, ükskõik, kui ka lähem, sellest mid-
gi wälja ei tule. Peremees ütles, et enam
lõunat ei anna.

Hlestakow. Kuidas ta julgeb mitte anda? Kus ruma-
lus!

Ossip. Lähem, ütleb, linnaülema juurde: juba kol-
mas nädal ei maksa härra raha. "Teie oma
härrega olete petised", ütleb, "ja sinu här-
ra on - kelm. Meie" ütleb, "oleme niisuguseid
hulguseid ja kelmisid ennemgi näinud".

Hlestakow. Ja sinul lojusel, on hää meel seda
koike mulle edasi ütelda.

Ossip. Ütleb: "Nii tuleb igaüks, elab siin, jääb
wolgu, pärast ei saa wäljagi wisata. Mina",
ütleb, "ei mõista nalja, waid annan kohe
palwekirja, et politseisse wiidaks, ja säält
wangi."

Hlestakow. No-no, küllalt, lollpää! Mine, mine,
üttele temale. Niisugune jäme elajas!

Ossip. Ma kutsun parem peremehe enese teie juu-
re.

Hlestakow. Mis jaoks peremehe? Sa mine ise ütle.

Ossip. Aga tõesti, härra....

Hlestakow. No mine, mine, paganapihta! kutsu
peremees.
Ossip. (läheb ära.)

3. etteaste.

Hlestakow. (üksi) Koledasti tahaks süüa! Käisin
niinatukene jalutamas, etwast läheb söögi-
isu nõuda - ei kurat wotku, ei lähe. Ja kui
ma Pensas ei oleks raisanud, oleks raha
jatkunud koju sõita. Jalawäe kapten kooris
mind kõwasti: lõikab, metslane, imelised
käigud. Ainult weerand tundi istusin, - ja
kõik koristas ära. Aga kõige selle pääle
waatamata tahaks hirmsasti temaga weel
kord kokku ajada. Ainult juhust ei ole
olnud. Missugune wilets linnake! Kauplustes
ei anta mitte midagi wõlga. See on ju liht-
salt nurjatu. (Wilistab alguses midagi
"Robertist", siis: Miks nõelud mull' emake,
ja wiimaks niisamati). Keegi ei tule.

4. etteaste.

Hlestakow. Ossip ja trahteri poiss.

Poiss. Peremees käskis küsida, mis teile waja
on.

Hlestakow. Tere, wennas! Noh kuidas terwis on?

Poiss. Jumalale tänu.

Hlestakow. No, kuidas teie sääl, wõõrastemajas
on? Kõik läheb hästi?

Poiss. Ja, jumalale tänu, kõik hästi.

Hlestakow. Wõõraid palju?

Poiss. Ja, küllalt.

Hlestakow. Kuule, kallid, mulle ei tooda seni-
ajani ikka weel lõunat, ole nii häa ja
üttele, et rutemini - tead, mul on pärast
lõunat kohe waja ühte-teist toimetada.

Poiss. Peremees ütles, et ta teile enam midagi
ei anna. Ta tahtis täna linnaülemale kaeba-
ma minna.

Hlestakow. Ja mida siis kaebama? Arwa ise, kal-
liis, kuidas siis? Mulle on ometi süüa tarwis.
Nõndawiisi wõin ju päris ära nälgida. Ma
tahan wäga süüa: ma ei üttele seda mitte nalja
pärast.

Poiss. Nõnda küll. Tema ütles: "Mina talle enne
lõunat ei anna, kui ja endise eest ära

maksab. Nii just õhi tema wastus.
Hlestakow. Aga sina ära lepi sellega, käi talle
pääle.

Poiss. Ja mis ma peaksin talle õige ütleva?

Hlestakow. Sina seleta talle tõsiselt, et ma
sööma pean. Haha iseenesest... Ta mõtleb,
et kui temasugune wats päewa otsa ilma
söömata wõib olla, siis teised nõndasamati.
Waat, kus uudis!

Poiss. Olgu, ma ütlen.

(Ossip ja trahteri poiss ära.)

5. etteaste.

Hlestakow. (üksi) See on iga-tahes paha, kui
ta sugugi süüa ei anna. Nii sugune isu on,
nagu kunagi enne ei ole olnud. Kas mitte
mõnda riidetüki rahast teha? Püksid wast
ära müüa? Ei, parem juba nälgida, ja Peter-
buri ülikonnas koju sõita. Kahju, et Jochim
tõlda ei andnud, aga tont wõtku, tore oleks
tõllas koju sõita, niisuguse suureeluka
kombel mõne naabri mõisniku trepi ette
kihitada, laternatega, Ossip taga liwrees.
Kujutan ette, kuidas kõik kihama hakkaks..
"Kes, mis?" Ja toapoiss astub sisse (ajab
enese sirgeks ja teeb toapoissi järele).
Iwan Aleksandrowitsh Hlestakow Peterburist,
käsete wastu wõtta? Nend, lorud, ei teagi
mis tähendab: käsete wastu wõtta. Nende
juurde kui sõidabgi mõni mõisniku lahmakas,
siis wajub see karu otsekohe saali. Astud
mõne ilusa tütrekese juurde: "Armuline prei-
li, kuidas ma..." (Hõõrub käsa ja teeb kumar-
duse) Ptü! (Sülgab) isegi süda pööratab,
nõnda tahaks süüa.

6. etteaste.

Hlestakow, Ossip, siis poiss.

Hlestakow. Noh.

Ossip. Toodakse lõuna.

Hlestakow. (plaksutab käsa ja kargab wähe tooli
pääle) Toodakse! Toodakse! Toodakse!

Poiss. (Taldrikutega ja suurätikuga.) Peremees
annab weel wiimast korda.

Hlestakow. Noh, peremees, peremees... Ma wilistan

sinu peremehe pääle! Mis sääl on?
Poiss Supp ja praad.
Hlestakow. Kuidas, ainult kaks sööki?
Poiss. Ja.
Hlestakow. Missugune lollus! Ma ei wõta seda
 wastu. Sina ütle temale: mis see õige
 tähendab! . Seda on wähe.
Poiss. Ei, peremees ütles, et weel paljugi on.
Hlestakow. Aga sousti mis pärast ei ole?
Poiss. Sousti ei ole.
Hlestakow. Mis pärast siis ei ole? Ma ise nä-
 gin, köögist mööda tulles, sääl tehti palju,
 ja söögi toas sõiwad täna hommikul kaks
 lühikest meest lõhekala ja weel palju muud.
Poiss. Ja, on küll, aga ei ole ka.
Hlestakow. Kuidas ei ole?
Poiss. Ei ole, noh.
Hlestakow. Aga lõhekala, aga kala, aga kotletid,
Poiss. Need on nende jaoks, kes peenemad on.
Hlestakow. Ah, sina lontrus!
Poiss. Jah.
Hlestakow. Rumal põrsas oled sa ... Kuidas nemad
 sööwad, ja mina ei söö? Mis pärast siis, pa-
 gan wõtku, mina niisamati ei wõi. Kas nemad
 ei ole niisamasugused reisijad, nagu minagi?
Poiss. Teadagi, et nad niisamasugused ei ole.
Hlestakow. Misugused siis?
Poiss. Nagu harilikult! Nemad, iseenesest mõista,
 nemad maksawad raha.
Hlestakow. Mina ei taha sinuga, narr, wõelda.
 (Tõstab suppi ja sööb) Mis supp see on?
 Oled lihtsalt wett kausi walanud: mingi-
 sugust maitset ei ole, haiseb ainult. Mina
 ei taha seda suppi, anna mulle teist.
Poiss. Wõtame tagasi. Peremees ütles: k- ui ei
 taha siis ei ole ka waja.
Hlestakow. (Käega sööki kaitstes) No, no, no, ...
 lase olla, tainapää! Sa oled sääl teistega
 harjunud ümberkäima: mina, wennas, ei ole
 mitte niisugune! Minuga ei maksa.... (Sööb)
 Minu jumal, missugune supp! (Sööb edasi) Ma
 arwan mitte üks inimene maailmas ei ole
 weel sarnast suppi söönud: mingisugused
 suled ujuwad raswa asemel. (Lõikab kana-
 liha) Ai, ai, ai, misugune kana! Anna praad
 siia! Sääl jäi natuke suppi järgi, Ossip,

wõta endale. (Lõikab praadi.) Mis praad see on. See ei ole praad.

Poiss. Ja mis siis?

Hlestakow. Tont teab, mis see on, ainult praad see ei ole. See on kirwes, loomaliha asemel ära praetud. (Söõb) kelmid, kõrilõikajad! Millega nemad toidavad? Lõuluud hakkavad walutama, kui ühe niisuguse tüki ära sööd. (Urgitseb sõrmega hambaid) Lurjused! Just kui puukoor - mitte kuidagi ei saa kätte, hambadki lähewad mustaks pärast niisugust söönaega; kelmid! (Tühib suu rätikuga puhtaks) Luud midagi ei ole?

Poiss. Ei.

Hlestakow. Kõrilõikajad! Lurjused! Oleks soustigi ehk kooki. Päewawargad! Nülliwad ainult reisijaid.

Poiss. (Koristab lauda ja wiib taldrikud Ossipi abiga ära)

7. etteaste.

Hlestakow, siis Ossip.

Hlestakow. Toesti nagu ei oleks söönu õigi; ainult suu sai maole. Oleks peenikestraha, saadaks turgu ja lasaks saiaagi osta.

Ossip. (Tuleb sisse) Sääm on linnaülem millegi pärast siia sõitnud, pärib järele ja küsib Teid.

Hlestakow. (kohkudes) Säh sull! Waat kus metsaline, trahteripidaja, juba kaewata jõudnud! Mis, kui ta tööpoolest mind wangi wiib? Mis siis? Kui aupaklikul kombel, minugi pärast... ei, ei, ei taha! Linnas kaaberdawad ohwitseerid ja rahwas, ja mina wiskasin just meeloga peenemaat tooni ja pildusin ühele kaupmehe-tütrelle pilkused... Ei, ei taha... Ja mis tal arus on? Kuidas ta julgeb õige? Kelle ta arwab mind olevat, wist none kaupmehe wõi käsitöölise? (Kogub julgust ja ajab enese sirgeks) Ma ütlen talle otsekohe: Kuidas te julgete... Kuidas te... (Ukse... käeraud liigub, Hlestakow kahwatab ja langeb kokku).

8. etteaste.

Hlestakow, linnaülem ja Dobtshinski.

Linnaülem tuleb sisse ja jääb seisma. Mõle-
mad wahiwad hirmunult ja punnis silmadaga
mõne minuti üksteise otsa .)

Linnaülem. (pisut toibudes ja käsa sõjamehe
kombel korwal hoides) Soowin terwit!

Hlestakow. (Kumardab) Mul on au!....

Linnaülem. Wabandage.

Hlestakow. Pole wiga....

Linnaülem. Minu kui siinse linnaülema kohus
on selle eest hoolt kanda, et reisijatele
ja kõigile auusatele inimestele mingid üle-
kohut.

Hlestakow. (kogeleb alguses natuke, aga kõne
lopul räägib waljult) Aga mis teha?.. Mina
ei ole süüdi... Mina maksan tõesti... Nulle
saadetakse maalt järele (Bobtshinski waa-
tab ukse wahelt sisse) Tema on rohkem süü-
di: annab mulle niisugust kõwad liha, nagu
puu. ja supp - tont teab, mis ta sinna
sisse oli kallanud, ma pidin ta läbi akna
wälja wiskama. Ta näljutab mind päewade
kaupa... Thee on niisugune imelik : kala
hais, aga mitte thee lõhn. Mis pärast siis
mina... Kus uudis!

Linnaülem. (aralt) Wabandage, mina ei ole tõesti
süüdi. Turus on mul alati hää liha. Seda
towad Holmagori kaupmehed, kained ja hääde
elukommetega inimesed. Mina ei teagi kust
ta siis niisuguse wälja wõtab. Aga kui
midagi korras ei ole, siis... Lubage, et ma
teile soowitan minuga teisi korterisse
sõita.

Hlestakow. Ei, ei taha! Ma tean, mis tähendab tei
si korterisse: see tähendab - wangi. Aga õi-
gus teil on? Kuida teie julgete?... Teate
mina... mina, mina...

Linnaülem. (Kõrwale) O, issand jumal, kui wihane!
Koik on tal teada, koik on neetud kaupmehed
ära jutustanud!

Hlestakow. (wahwust kogudes) Tulge wõi terwe oma
komandoga - ei lähe. Mina lähen otseteed mi-
nistri juurde! (Põrutab rusikaga wastu lauda)
Mis? Mis?

Linnaülem. (ajab enese sirgeks ja wäriseb
kõigest kehast.) Hlastage, ärge saatke hukka!

Naene, väiksed lapsed... ärge tehke inimest õnnetuks.

Hlestakow. Ei mina, ei taha. Kus weel! Mis see minusse puutub? Sellepärast, et teil^{aga} ja lapsed on, pean mina wangi minema, see on tore! (Bobtshinski waatab ukse wahelt ja kaob hirmuga.) Ei, tänan väga, ei taha.

Linnaülem. (wärisedes.) Wilumatus, jumala eest, wilumatus. Waranduse puudus... Olge nii lahke, arwake ise: kroonu palka ei jatku isegi thee ja suhkruga. Kui oliwadki mõned altkäemaksud, siis oli see kõige väiksem natuke: pisut soogipoolist ja riidet paari konna jaoks. Mis aga alamohwitseri lesele puutub, kes kauplemisest elab ja keda mina nagu läbipeksta oleksin lasknud, siis on see laimatus, jumala eest, laimatus. Seda on minu waenlased wälja mõtelnud; need on niisugused inimesed, kes walmis on minu elu kallale kippuma.

Hlestakow. Ah mis! Minul ei ole nendega asja.. (Mõttes) Ma ei tea siiski, mispärast teie konelete waenlastest ehk mingisugusest alamohwitseri ledest... Alamohwitseri naene on hoopis teine asi, aga mind teie ei tohi läbi peksta, niikaugemale teie wõim ei ulata... Kus weel! Waata, missugune!... Mina maksan, maksan raha, aga praegu mul ei ole. Sellepärast ma siin istungi, et mul kopikatki ei ole.

Linnaülem. (kõrwale) O, peenike wärk! Eh, kuhu käänas! misugust toimu puistab! Saagu aru kes tahab! Ei teagi, kust otsast päale hakata. Noh wõib siiski katsuda, üks ta kõik! Saagu mis saab, waja katsuda huupi.

(kwaсти) Kui teid tõesti raha waja on woi midagi muud, siis olen ma silmapilk walmis teenima. Minu kohus on reisijaid aidata.

Hlestakow. Andke, andke mulle wõlgu! Ma õiendan trahteripidajaga silmapilk ära. Mulle on ainult rublat paarsada waja, ehk weel vähem.

Linnaülem. (annab paberiraha) Punkt kakssada rubla, kas jätke lugematagi.

Hlestakow. (raha wastu wõttes) Tänan väga! Ma

saadan teile maalt kohe ära...minul läheb see ruttu...Ma näen, et olete auusameelne inimene. Müüd on teine asi.

Linnaülem. (kõrwale) Noh jumalale tänuraha võttis vastu. Asi susiseb, nagu näha. Käänasin talle kahe saja asemel neilsada pikku.

Hlestakow. Hei, Ossip! (Ossip tuleb sisse) Kutsu trahteripoiss siia! (Linnaülemale ja Dobtshinskile) Aga mikspärast te seisate? Olge nii lahked, istuge. (Dobtshinskile) Istuge, palun väga.

Linnaülem. Pole wiga, me seisame niisama.

Hlestakow. Olge lahked istuge. Ma näen nüüd täiesti teie iseloomu awalikust ja sõbralikkust, aga enne, pean tunnistama, arwasin juba, et teie selle nõuga tulite, et mind... (Dobtshinskile) Istuge (Linnaülem ja Dobtshinski istuvad. Dobtshinski waatab uksewähelt sisse ja kuulatab.)

Linnaülem. (kõrwale) Peab julgem oloma. Ta tahab, et teda tundmataks peetakse. Hää küll, puistame meie ka tolmu: teeme, nagu ei oleks meil aimugi, mis mees ta on. (waljult) Meie oleme Pjotr Iwanowitsh Dobtshinskiga, siinse moisnikuga, ametikäigul ja astusime meelega woorastemajasse sisse, et waadata, kas reisi-jate eest ka hästi hoolt kantakse, sellepärast, et mina ei ole mitte niisugune nagu mõni teine linnaülem, kellel millegagi asja ei ole: aga mina, mina tahan pääle ametikohuse weel ristiinimese ligimesearmastuse pärast, et igalesurelikule hää wastuwõtmine osaks saaks - ja näe, justkui tasuks tõi juhtumise mulle niisuguse armas tuttwuse.

Hlestakow. Mul enesel on ka väga hää meel. Pean tunistama, ilma teieta oleksin ka kaua istuma pidanud: sugugi ei teadnud millega maksta.

Linnaülem. (kõrwale) Ha, puhu mul! Ei teadnud millega maksta! (Waljult) Kas tohin küsida: kuhu ja missugustesse kohtadesse sõita soowite.

Hlestakow. Ma sõidan Saraatowi kubermangu, oma külasse.

Linnaülem. (Kõrwale, ironilise näoilmega) Saraa-

towi kubermangu!A? ja ei punastagi!O, sellega peab ettowaatlik olema! (Waljult) Kauri asja olete ette wõtnud. Sää! on kohe teede kohta: räägitakse, ühest küljest on hobuste saamine tülikas, aga teisest küljest õieti on see waimule lahutuseks. Sest teie sõidate ju rohkem eneste lõbustuseks?

Hlestakow. Ei, isa kutsub mind koju. Wanamees on wihane, et ma ... siiani oma teenistusega Peterburis midagi kätte saanud ei ole. Ta arwab, et sulle kohe, nii, ja kui päralt jõuad, Wladimir nõobiauku antakse. Ei, ma saadaksin teda ennast kantsleisid mööda kolama.

Linnaülem. (kõrwale.) Palun waadata, missugusid kuulisid walab! ja wana isagi põimis sokka. (Waljult) Ja kaua aja pääle arwate sõita?

Hlestakow. Tõesti ei tea. Minu isa on ju kangekaalne ja rumal, wana koi, nagu puupakk. Ma ütlen talle otskohc: nagu soowite, mina ei saa elada ilma Peterburita. Mispärast, tõepoolest, peaksin mina oma elu talumatside keskel ära häwitama? Nüüd ei ole endised ajad; minu hing nõuab haridust.

Linnaülem. (kõrwale) Penikoselt sidus sõlme! Walotab, waletab, aga kuskil ei jää kimpu. Aga ise nissugne kõhetu, mannetu, wõiks teise kas küünega laiaks wajutada. Noh, oota aga! Küll sa mul komistad keelega. Ma panen sind rohkem jutustama. (Waljult.) Wäga õigesti tähendasite. Mis wõib metsanurgas teha? Nõnda näituseks kes siingi: õõselgi ei maga, püüad isamaa kasuks, ei hooli milligist, aga tasu, kes teab weel millal tuleb. (Laseb silmad toas ringi käia) See tuba näib natuke röske olewat?

Hlestakow. Wilets tuba, ja niisugused lutikad, mille sarnasid ma kuskil ei ole näinud: hammustawad nagu koerad.

Linnaülem. Ütelge ometi! Niisugune haritud wõõras ja kannatab, kelle käes? - mingisuguste nurjatute lutikate käes, kes parem ei oleks pidanud ilma sündimagi. Kas see tuba isegi pime ei ole?

Hlestakow. Ja, päris pime. Peremees on endale

kombeks wõtnud, küinlaid mitte anda. Wahel tahaks midagi teha, lugeda, ehk tuleb mõtte- lend midagi luua - ei saa: pime, pime.

Linnaülem. Kas ma tohin teid paluda... ah ei, ma ei ole seda wäärt.

Hlestakow. Mis siis?

Linnaülem. Ei, ei! Ei ole wäärt, ei ole wäärt!

Hlestakow. Mis on siis?

Linnaülem. Ma julgesin... Minu majas on teie jaoks ilus tuba, walge, waikne... Aga ei, tunnen isegi, see on juba liiga suur au. Ärge pange pahaks - jumala eest, hinge lihtsuststegin õttepaneku.

Hlestakow. Hoopis vastuoksa, olge nii lahke, häämeelega. Mul on eramajas palju armsam, kui selles kõrtsis.

Linnaülem. Ja mina saan nii rõõmus olema! Aga kuidas weel naene rõõmustab! Minul on juba niisugune iseloom: lapsest saadik lahkus külaliste vastu, iseäranis, kui külaline haritud inimene on; Ärge ärwake, et ma seda meelituseks kõnelen; ei, minul ei ole seda paha kommet, ütlen hinge põhjast.

Hlestakow. Täna wäga. Mina ise ka - mina ei armasta kahkeelseid inimeisi. Minul meeldib wäga teie awalikus ja lahkus ja mina, pean tunnistama, ei nõuaks midagi muud, kui oldagu minu vastu truu ja auupakklik ja truu.

9. etteaste.

Endised ja trahteripoiss, Ossipi saatel.
(Bobtshinski waatab uksest sisse).

Poiss. Kutsucite?

Hlestakow. Ja, arwe.

Poiss. Ma andsin teile juba ennast arwe.

Hlestakow. Mina ei mäleta sinu rumalaõ arwet.

Utle: palju säääl on?

Poiss. Esimesel päewal tellisite teie lõuna- söögi, aga teisil päewal sõite ainult pisut lõhe-kala ja siis hakkasite kõik wõlgu wõt- ma.

Hlestakow. Tola! hakkab weel harutama. - Kõik kokku, palju läheb?

Linnaülem. Arge laske ennast tülitada: tema ootab.
(Teenijale.) Käi välja, sulle saadetakse.
Hlestakow. Toepoollest, ka nõnda on õige. (Paneb
raha ära. Teenija läheb ära. Ukse wahelt waa-
tab Bobtshinski)

10. etteaste.

Linnaülem, Hlestakow, Bobtshinski.

Linnaülem. Kas teie ei soowi nüüd monda asu-
tust meie linnas waadata, nagu - häätege-
waid asutusi ja teisi.

Hlestakow. Aga mis sääl on?

Linnaülem. Noh, nii, waatate, kuidas meie asjad
käiwad, missugune kord....

Hlestakow. Wäga hää meelega, mina olen walmis.

(Bobtshinski pistab pää ukse wahelt sisse.)

Linnaülem. Niisamati, kui teie soowite,
säält maakonna kooli, waatama seda korda,
kuidas meil teadusi õpetatakse.

Hlestakow. Olge nii lahked, olge nii lahked!

Linnaülem. Siis, kui soowite arestimajas ja
linna wangikodades käia, - waatate, kuidas
meil kurjategijaid ülewal peetakse.

Hlestakow. Aga mistarwis wangikodasid? Parem
waatame juba häätegewaid asutusi.

Linnaülem. Nagu soowite. Kuidas arwate, kas
omas tollas woi ühes minuga troskas?

Hlestakow. Ja, ma sõidan parem teiega troskas.

Linnaülem. (Bobtshinskile) Noh Pjotr Iwanowitsh,
teie jaoks ei ole ruumi.

Bobtshinski. Ei tee wiga, mina niisamati.

Linnaülem. (tasa Bobtshinskile) Kuulge: teie
jookske, aga kähku mis jalad wõtawad ja wiige
kaks tühjast ühest haigemajasse, Semljäni-
kale, teine naesele (Hlestakowile) Kas ma
tohin luba paluda, teie juuresolekul naesele
ühe reakese kirjutada, et ta auuwäärt küla-
lise wastuwõtmiseks ette walmistaks?

Hlestakow. Mistarwis siis?... Aga ükskoik, siin
on tint, ainult paberit - ei tea... Wast
selle arwe pääle?

Linnaülem. Ma kirjutan siiasamasse. (Kirjutab ja
koneleb selsamal ajal enese ette.) Aga waa-
tame, kuidas asi pärast priistükki ja kõhukat
pudelit läheb! Mul on kubermangu madeira:

päält näha äbarik, aga elewandi wõt-
tab jalust maha. Mul on ainult waja teada, mis
ta on ja kuipalju teda waja karta. (Annab
tähe Bobtshinskile kätte, kes ukse juurde
läheb, aga sel ajal pörkab üks lahti ja tei-
sel pool kuulaja Bobtshinskiga lendab koige
täiega näitelawale. Koikidelt kostab imes-
tusehüüe. Bobtshinski tõseb üles.)

Hlestakow. Mis? Ega haiget ei saanud?

Bobtshinski. Pole wiga, pole wiga, ilma mingi
äparduseta, ainult nina päält kriimustas
nätake! Ma jooksen Hristian Iwanowitshi
juurde: temal on niisugune plaaster, küläp
ta juba mööda läheb.

Linnaülem. (Bobtshinski poole ettehitwad liigu-
tust tehes, Hlestakowile.) See ei tee midagi.
Palun koigealandlikumalt, olge nii lahke!
Aga teie teenijale ütlen ma, et ta summada-
ni ära wiiks. (Ossipile.) Kullakene, sina wii
kõik minu poole, linnaülema juurde - teed
juhatab sulle igäüks. Palun kõige alandli-
kumalt! (Laseb Hlestakowi ees minna ja as-
tub temale järele, aga ütleb ümberpöördes
Bobtshinskile etteheitwalt.) Olete teie kah!
Ei leidnud teist kohta kukkumiseks! Ja si-
rukile nagu, tont teab, mis.
(Läheb ära, tema järel Bobtshinski.)

Eesriie langeb.

III. waatus.

=====

Seesama tuba, mis esimeses waatuses.

1. etteaste.

Anna Andrejowna, Marja Antonowna seisawad endist wiisi akna juures.

Anna Andrejowna. Noh, waata, nüüd ootame juba terve tundi, aga kõik sina oma rumala edwistamisega: ise täiesti riides, ei waja veel tuhnida. Ei oleks maksnud teda kuulatagi. Süda läab täis nagu nimelt, mitte ühte hinge! just kui ära surnud kõik.

Marja Antonowna. Ah, mammakene, minuti paari pärast saame ometi kõik teada. Warsti peab juba Awdotja tulema. (Waatab aknast wälja ja kiljatab) Ah, mammakene, mammakene! Sääi tulob keegi uulitsa lõpul.

Anna Andrejowna. Kust tulob? Sa unistad igawesti. Nojah, tuleb. Kes see siis tuleb? Lüheldase kaswuga... sabakuues... Kes see siis on? See on ometi pahandus! Kes see niisugune wõiks olla?

Marja Antonowna. Mammakene, see on Dobtshinski!

Anna Andrejowna. Mis Dobtshinski! Sinul on ikka korruga nii... Ei ole sugugi Dobtshinski. (Lehitab rätiga) Hei, teie, tulge siis, ruttu!

Marja Antonowna. Tõesti, mammakene, Dobtshinski.

Anna Andrejowna. Kas näed, just nimelt, ainult et waielda. Oeldakse sulle - ei ole Dobtshinski.

Marja Antonowna. Aga nüüd! Aga nüüd, mammakene! Näete, et Dobtshinski on.

Anna Andrejowna. Nojah, Dobtshinski, nüüd ma näen, - mis pärast sa siis waidled? (Hüüab aknast wälja.) Rutem, rutem! Te tulete aegamööda. Noh, mis, kus nad on? Mis? Kõnelge ometi säältsemast, ükskõik. Mis? Wäga wali? Ah? Aga mees, minu mees? (Akna juurest pisut tagasi astudes, pahaselt.) Niisugune rumal: enne kui tuppa tulob, ei räägi midagi!

2. etteaste.

Endised ja Dobtshinski.

Anna Andrejewna. Noh, mis... see on ikkagi kõik tühi puru. Jutustage: kuidas ta wälja näeb? kas wana wõi noor?

Dobtshinski. Noor, noor mees, aastat kakskümend kolm; aga kõneleb päris nagu wanamees. "Hääküll" ütleb, "ma sõidan sinna, ja sinna..." (wehkleb kätega) kõik nii toredasti. "Mina" ütleb, "armastan kirjutada ja lugeda; aga mind eksitab see, et toas", ütleb, "natuke pime on.

Anna Andrejewna. Aga mida moodi ta on: kas musta wõi walget werd?

Dobtshinski. Ei, rohkem pruun, ja silmad nii kärke nagu nirgid, et isegi kohmetuks teewad.

Anna Andrejewna. No, ütelge, olge lahke: no kas teil häbi ei ole? Mina lootsin ainult teie kui korraliku inimese päale: Kõik jooksiwad korraga wälja, ja teie sinnasamasse, noile järele! ja mina ei saa siinamaani keelgi käest õiget aru. Kas teil häbi ei ole? Mina olin teie Wanjä ja Liisa ristiemaks, aga waadake kuidas teie minuga ümber käite.

Dobtshinski. Jumala eest, waderikene, jooksin lugupidamist awaldama, et hinge ei jõua tagasi tommata. Mul on au, Marja Antonowna!

Marja Antonowna. Tere, Pjotr Iwanowitsh.

Anna Andrejewna. Noh, mis? No jutustage: mis ja kuidas sääl on?

Dobtshinski. Anton Antonowitsh saatisteile tähe-
kese.

Anna Andrejewna. Noh, aga kes ta on niisugune? Kindral?

Dobtshinski. Ei, ei ole kindral, aga kindralist maha ka ei jää: niisugune haridus ja tähtsad kombed.

Anna Andrejewna. Ah! See on siis seesama, kellest mehele kirjutati.

Dobtshinski. Justament. Mina olin esimene, kes selle ühes Pjotr Iwanowitshiga wälja uuris.

Anna Andrejewna. Noh, jutustage: mis ja kuidas.

Dobtshinski. Jumalale tänu, kõik on hästi. Al-
guses wõttis ta Anton Antonowitshi nagu wähe karmilt wastu; wihastas ja rääkis, et wõorastemajas kõik hästi ei olewat, ja tema juurde ei sõita, ja et ta tema pärast wangis ei taha istuda; aga siis, kui ta teada sai, et Anton Antonowitsh süüdi ei ole, ja kui tema-
ga lähemalt kõnelema hakkas, muutis kohe meelt ja, jumalale tänu, kõik läks hästi. Nad sõitsiwad nüüd häätgewaid asutusi waatama... Aga muidu, pean tunnistama, mõtlesiwad Anton Antonowitsh juba, kas wiimati salakaebtust ei olnud; mul enesel ka lõi süda natuke kül-
maks.

Anna Andrejewna. Aga mis siis teil karta on? Teie ei ole ju teenistuses.

Dobtshinski. Noh, nii teate... kui kõrge aukandja kõneleb, tunnend hirmu.

Anna Andrejewna. Mis ta mulle siin kirjutab tähekeses? (Loeb) Tõttan sulle teatama, südamekene, et minu seisukord wäga kurb oli; aga jumala armu pääle lootes, kahe hapu kurgi eest iseäraldi ja poole portsjoni kalamarja eest rubla kakskümmend wiis kopikat... (Peatab) Ma ei saa midagi aru: mis jaoks siin hapud kurgid ja kalamari?

Dobtshinski. Ah, Anton Antonowitsh kirjutasiwad rutuga musta paberi pääle: sinna oli mingisugune arwe kirjutatud.

Anna Andrejewna. Ja, õigus. (Loeb edasi) "Aga jumala armu pääle lootes, läheb wist kõik häälõpu poole. Säädid tähtsa külalise jaoks ruttu tuba walmis, see, mis kollaste paberitega on üle kleebitud, lõunasöögiga ärarabele, sest et meie haigemajas, Artemi Filippowitshi juures einet wõtame, aga wiinalase rohkem tuua, ütles kaupmees Abdulinile, et ta kõigeparemat saadaks, muidu pöörantal terve keldri ümber. Suudlen sinu kätt, südamekene, ja jään sinu: Anton Skwosnik-Dmuhanski... Ah, mu jumal! Seda peab ometi kähku tegema! Hei, kes on säääl? Mishka!

Dobtshinski. (Jookseb ja hüüab wälja) Mishka! Mishka! Mishka! (Mishka tuleb sisse)

Anna Andrejewna: Kuula: jookse kaupmees Abdulini juurde... oota, ma annan sulle tähekesese (istub laua juurde, kirjutab tähekesese ja kõneleb ühtlasi): see tähekene anna kutsar Sidori kätte, et tema sellega kaupmees Abdulini juurde jookseks ja sääält wiina tooks. Aga ise mine silmapilk ja korista see tuba wõõra jaoks hästi ära. Sinna pane wari, pesunõu ja muu kraam.

Dobtshinski: Noh, Anna Andrejewna, mina jooksen nüüd ruttu waatama, kuidas ta säääl rewideerib.

Anna Andrejewna: Minge, minge! mina ei pea teid kinni.

3. etteaste.

Anna Andrejewna ja Maria Antonowna.

Anna Andrejewna: Noh, Mashakene, nüüd peame en-

did riidesse seadima, Tema on päälinna
elukas: Jumal hoidku, kui ta midagi wälja
nacrab. Sinule on kõige kohasem selga pan-
na lilla kleit peenikeste palistustega.

Marja Antonowna: Fui, mammikene, lilla! See ei
meeldi mulle sugugi: Ljöpkin-Tjöpkini
oma käib lillas ja Semljänika tütar ka lil-
las. Ei, ma panen parem kirju kleidi.

Anna Andrejewna: Kirju! Tõepoolest, sa kõneled
ainult-et wastu ajada. See sünnib sulle
palju paremini, sellepärast et mina hele-
kollase tahan selga panna; ma armastan väga
helekollast.

Marja Antonowna: Ah, mammikene, teile ei sün-
ni helekollane!

Anna Andrejewna: Helekollane ei sünni minule?

Marja Antonowna: Ei lähe, ma annan mis tahes -
ei sünni: selle jaoks peavad silmad päris
mustad olema.

Anna Andrejewna: See on tore! Aga mina sil-
mad ei ole wist mustad? Kõige mustemad.
Missugust rumalust räägib! Kuidas nad siis
mustad ei ole, kui ma alati ristiemanda
pääle kaartidki wälja panen.

Marja Antonowna: Ah, mammikene! Teie olete
rohkem ärtu-emand.

Anna Andrejewna: Tühi jutt, täiesti tühi jutt.
Mina ei ole kunagi ärtu-emand olnud.

(Läheb ühes Marja Antonownaga ruttu ära
ja kõneleb näitelawa taga) Missugune mõte
korraga! Ärtu-emand! Jumal teab, mis! (Pää-
le nende äramineku läheb uks lahti ja
Mishka wiskab pühkmeid üle läwe. Teisest
uksest tuleb Ossip, sumnadan pää pääl)

4. etteaste.

Mishka ja Ossip.

Ossip: Kuhu siis?

Mishka: Siia, onukene, siia!

Ossip: Oot, lase enne puhata. Oh esda wiletsat
e!u! Tühja kõhuga on iga koorma raske.

Mishka: Mis, onukene, ütelge: kas kindral wars-
ti tuleb?

Ossip: Missugune kindral?

Mishka: Noh, Teie härra.

Ossip: Härra? Mis kindral siis tema on?

Mishka: Kas ta siis ei ole kindral?

Ossip: Kindral, aga ainult teisest küljest.

Mishka: Mis see siis on, kas rohkem või vähem kui kindral?

Ossip: Rohkem.

Mishka: Kasa näe! Sellepärast nad hakkasiwad meil kõik kihama.

Ossip: Kuule, wäiksellis: Sina oled, ma näen, wiks poiss, waata säääl midagi süüa walmis!

Mishka: Teie jaoks, onuke, ei ole weel midagi walmis. Lihtsat toitu teie ei söö, aga kui teie härra lauda istub, siis antakse ka teile sedasama toitu.

Ossip: No, aga missugune see lihtne teil on?

Mishka: Kapsasupp, puder ja pirukad.

Ossip: Anna siia, kapsasuppi, pudru ja pirukaid. Pole wiga, kõik sööme. Noh, wiime sumadani ära! Kas säääl teine uks on?

Mishka: On. (Mõlemad knõwad sumadani kõrwale-tuppa)

5. etteaste.

Politsistid awawad mõlemad uksepooled. Hlestakow tuleb sisse; tema järele linnaülem, siis haigemajaülem, kooliülem, Bobtshinski ja Bobtshinski, plaaster nina pääl. Linna ülem tähendab politsistidele pörandal wedelewa paberilehe pääle - mõlemad jooksewad seda rüsinäl üles tõstma.

Hlestakow: Hääd asutused. Mulle meeldib, et teie juures reisijatele kõik näidatakse. Teistes linnades ei näidatud mulle midagi.

Linnaülem: Teistes linnades, julgen teile teatada, nuretsewad linnawalitsejad ja ametnikud rohkem, nõnda ödda, oma kasu eest; aga siin, võib ütelda, ei ole mingit teist mõtet, kui et aususega ja hoolega ülemuse tähelepanemist ära teenida.

Hlestakow: Eine oli väga hääd; sõin ennast hoopis ülearu täis. Kas teil iga päew nii on?

Linnaülem: Ainult niisuguse armsa külalise jaoks.

Hlestakow: Mina armastan süüa. Selle tarwis eladagi, et rõõmu õisi noppida. Kuida nimetafi seda kala?

Haigemajaülem: (Ligemale jookstes) Labardan.

Hlestakow: Wäga maitsew. Kus se oli, kus me einet sõime? Haigemajas, mis?

Haigemajaülem: Just nii, haigemajas.

Hlestakow: Mäletan, mäletan, sääl seisiwad wöödid. Aga kas haiged olid terweks saanud? Sääl ei olnud neid wist palju.

Haigemajaülem: Inimest kümme on järele jäänud, mitte rohkem; aga teised saiwad kõik terweks. See on juba nii sisse säetud, niisugune kord. Sest gaadik, kui mina walits^{su} oma kätte wötsin, - wöib olla, paistab see teile isegi uskumata, - paranewad kõik nagu kärbsed. Haige ei saa õieti üle laatsareti läwegi, kui juba terve; ja mitte niiwõrd arsti rohtudega, kui aususega ja korraga.

Linnaülem: Ja, kui ma teile teatada julgen, kui päädmurdew on linnaülema amet! Kui palju on kõikisugu asju juba üksi puhtuse kohta, kohendused, parandused... Ühe sõnaga, kõige targem inimene jääks kimpu, aga, tänu jumalale, kõik läheb hästi. Teine linnaülem, muidugi, hoolitseks oma kasude eest; aga kas usute, et isegi, kui magama läheb, mõtled ikka: "On Issand jumal, kuidas nii teha, et ülemus minu püdmist näeks ja rahul oleks?!... Tasub ta seda, ehk ei, see on muidugi tema meelowallas, vähemalt mina olen rahul omas südames. Kui linnas igalpool kord uulitsad pühitud, wangid hästi ülewal peetud, joodikuid wähe... mis mulle siis weel waja? Toesti, auuatomist ei ole mull mingisugust tarwis. See on muidugi meelitaw, aga wooruse kõrwal on kõik tühi põrm ja maine jaht.

Haigemajaülem: Wäata kelmi, kuidas keerutab! On ometi jumal niisuguse ande kinkinud!

Hlestakow: See on õige. Mina pean tunnistama, armastan ise wahel mõtteid mõlgutada: mõnikord proosas, aga teine kord tekkiwad sal-

midgi
Bobtshinski (Dobtshinskile) Oige, kõik on õige
Pjotr Iwanowitsh! Niisugused märkused...
näha, et teadusi on õppinud.

Hlestakow: Utelge, olge nii lahked, kas teie ei
ole mingisuguseid lõbustusi, seltsisid, kus,
näituseks, kaarta võiks mängida!

Linnaülen: (kõrwale) Ehee, teame, kulla sõber, kel-
le aeda kiwi pillatakse! (Haljult) Jumal
hoidku! Siin ei ole kaarta kunagi kättegi
wõetud; ei teagi, kuidas neid kaarta mängi-
takse. Kaadata ei ole wõinud nende pääle
kunagi külâm werega, ja kui juhtud wahel
monda ärtu-kuningat nägema wõi mingid teist,
siis tuleb niisugune jälk tundmus pääle, et
lihtsalt sulitad. Ükskord, nii juhtunise kom-
bel, lastega mängides, ehitasin kaartidest
majakese, aga pärast nägin põrgulistest ter-
we õõ und. Jumal nendega! Kuidas wõib nii-
sugust kallist aega nendega surnuks lüüa!

Kooliülem: (kõrwale) Aga mind kooris eila,
sunnik, saja rublaga.

Linnaülem: Parem tarwitan ma selle aja juba
riigi kasuks.

Hlestakow: No, ei, see on igatahes ilmaaegne...
Kõik oleneb sellest, kust küljest keegi asja
pääle waatab. Kui, näituseks, siis passid kui
tarwis on... noh, siis muidugi... Ei, ärge rääki
ge; wahel on väga mõnus mängida.

6. etteaste.

Endised, Anna Andrejewna ja Maria Antonawna.
Linnaülem: Julgen teile oma perekonda tutwus-
tada naine ja tütar.

Hlestakow: (kumardades) Kui õnnelik ma olen, ar-
muline proua, et mulle omawiisi lõbu
osaks saab, teid näha.

Anna Andrejewna: Meil on weel rohkem armas nii-
sugust isikut näha.

Hlestakow: Lubage, armuline proua, hoopis wastu-
oksa: minul on weel armsam.

Anna Andrejewna: Ei ole wõimalik! Teie arwate
häaks seda komplimendiks ütelda. Palun väga,
wõtke istet.

Hlestakow: Teie kõrwal seista on juba õnn, aga siiski, kui teie just nii tingimata soovite, ma istun. Kui õnnelik ma olen, et ma wiimaks teie kõrwal istun.

Anna Andrejewna: Lubage, ma ei julge seda kuidagi enese kohta võtta... Ma arvan, reisimine pärast päalinna elu oli teile väga wastu meelt.

Hlestakow: Väga wastumeelt. Suure ilma eluga harjunud, comprenez-vous, ja äkki tee pääl sattuda: räpased trahterid, waimline pimedus. Kui mitte, pean tunnistama, niisugune juhtumine, mis mulle.... (Waatab Anna Andrejewna pääle ja edwistab tema ees) nii kõik ära tasus,...

Anna Andrejewna: Tõe poolest, küll wõis teil paha olla.

Hlestakow: Siisgi, armuline proua, sel minutil on mul häa.

Anna Andrejewna: Ei ole wõimalik! Teie teete palju au. Ma ei ole seda wäärt.

Hlestakow: Mispärast wäärt ei ole? Teie, armuline proua, olete seda wäärt.

Anna Andrejewna: Mina elan maal...

Hlestakow: Ja maal on aga ka oma kingud, ajad.. Noh, muidugi, kes hakkab Peterburiga wõrdlema! Eh, Peterburg! missugune elu, tõepoolest! Teie, wõib olla, mõtlete, et ma ainult ümberkirjutan; ei, jaoskonna ülem on minuga hääl jalal. Nii patsutab õla pääle: "Tule, wennas, lõunele!" Mina lähen ainult kaheks minutiks departamangusse, selleks ainult, et ütelda: see on nii ja see on nii, aga sääl on juba ametnik, kes kirjutab niisugune rott, muudkui sulega tr, tr... laseb käia. Tahtsiwad mind koguni kollegija assessoriks teha, arwasin aga mistarwis. Ja teenija lendab mulle weel trepi pääle järele: "Lubage, Iwan Aleksandrowitsh" ütleb, "ma panestan Teie saapaid". (Linnaülemale) Mis te seisate, härrad? Olge hääd, istuge!

Linnaülem: Aukraad on niisugune, et weel seista wõib

Haigemajaülem: Meie seisame.

Kooliülem: Arge laske ennast eksitada!

Hlestakow: Ilma aukraadita palun istuda. (Linna-
ülem ja teised istuvad) Mina ei armasta
piinlika kombeid. Hoopis vastuoksa, mina
püüan koguni püüan tähelepanemata läbi lin-
sata. Aga kuidagi ei saa ära pageda, kuidagi
ei saa! Nii kui kuhugi välja lähed, juba
räägivad: "Waata, ütlowad, "Iwan Aleksandro-
witsh lähed!" Aga ükskord peeti mind kogu-
ni wäeülemjuhatajaks: soldatid kargasiwad
pääwahist välja ja andsiwad püssidega au.
Pärast alles ütleb ohwitsor, keda na väga
hästi tunnen, mulle: "Noh, wennas, meie pida-
sime sind päriselt wäeülemjuhatajaks.

Anna Andrejewna: Utelge ometi!

Hlestakow: Illusate naisnäitlejatega olen tut-
taw. Mina ju ka mitmesuguseid näitemängu-
sid... Kirjanikka näen sagedasti. Pushki-
naga olen sõber. Wahel juhtub, ütlen tei-
sele tihti: "Noh, kuidas on, wend Pushkin?"
-"Noh, nii, wennas," wastab, "kõik on ikka
nii nagu..." Väga algupäraline isik.

Anna Andrejewna: Siis teie kirjutate ka? Küll
woib kirjanikul selle juures hää tundmus
olla! Teie saadate muidugi ka journali-
dele?

Hlestakow: Ja, ka journalidele saadan. Mul on
õieti palju töösid: Figaro pulm, Robert
Kuriwain, Norma. Nimesid ei mäleta enam,
Ja kõik juhtumisi: mina ei tahtnud kir-
jutada, aga teatri juhatus ütleb: "Ole nii
hää, wennas, kirjuta midagi." Mõtlen endami-
si: "Olgu, minugipärast, wennas!" Ja säälsa-
mas, wist ühe õhtuga kirjutasin kõik maha,
panin kõik imestama. Minul on mõtetes ise-
äralik kergus. Kõik see, mis parun Brambeuse,
Fregat Nadeshda ja Moskwa Telegrahwi nime
all ilmunud... seda olen mina kõik kirju-
tanud.

Anna Andrejewna: Utelge ometi, siis teie olete
Brambeus?

Hlestakow: Kuidas siis, mina parandan neil kõi-
gil kirjatükkisid. Minule annab Smirdin
selle eest nelikümmend tuhat.

Anna Andrejewna: Siis on ka Juri Wilnelawski

teie töö.

Hlestakow: Ja, see on minu töö.

Anna Andrejewna: Ma arvasin kohe.

Maria Antonowna: Ah, mammakene, sääl on kirjutatud, et see herra Sagoskini töö on.

Anna Andrejewna: Noh, sääl on: ma teadsin juba, et sa ka siingi waidlema hakkad.

Hlestakow: Ah ja, see on õigus: see on küll Sagoskini oma, aga on teine Juri Miloslawski, see on juba minu.

Anna Andrejewna: Noh, see on õige, mina lugesin teie oma. Kui hästi kirjutatud!

Hlestakow: Pean tunnistama, mina olen kirjandusest. Minu maja on esimene Peterburis. Nõnda hüütaksegi: Iwan Aleksandrowitshi maja. (Kõikide poole) Õige nii lahked, mu harrad, kui Peterburi tulete, palun, palun minu juurde. Mina annan ju ka palli pidusid.

Anna Andrejewna: Ma arvasin, missuguse maitsega ja toredusega sääl pallisid antakse?

Hlestakow: Lihtsalt, ärge rääkige. Laua pääl on, näitusoks, arbus - seitsmesaja rublane arbus. Supp tuli kastruli sees otseteed Parisist laewaga; wõetakse kaas päält - aur, mille sarnast looduses leida ei ole. Mina olen iga päew pallidel. Tekkis sääl meil isegi oma kaardi seltskond: wäliste asjade minister, Prantsuse saadik, Inglise, Saksa saadik ja mina. Ja waewad enese mängides nii ära, et lihtsalt, kuhugile ei kôlba. Niikui jooksed nõoda treppi üles oma juurde neljanda korra pääle - ütled ainult köögitüdrukule: "Säh, Mawrushka, sinel..." Mis ma waletan - ma unustasin hoopis ära, et alumnisel korral elan minul maksab ainult trepp... Aga huwitaw on minu eeskotta waadata, kui ma weel üles ei ole tõusnud: krahwid ja würstid keerlewad ja sunisewad sääl nagu mesilased, kuulda ainult summ... summ... summ... Mõnikord ministrid... (Linnaülem ja teised tõusewad aralt püsti) minule kirjutatakse isegi saadetuste pääle: eksellents. Üks kord juhatasin koguni terwet departemangu. Ja imelik: director sõitis ära

kuhu sõitis, ei tea. Noh, loomulikult hakkii harutama: kuidas, mis, kes asub asemele? Palju kindralid oli tahtjaid ja asusiwadki ametisse, aga hakkasiwad külge - ei, keeruline. Päälnäha kaunis kerge, aga waatad lähemalt - lihtsalt, tont wõtku! Pärast näewad, midagi ei ole teha - minu juurde. Ja silnapilk uulitsaid mööda käskjalad, käskjalad, käskjalad... wõite enesele ette kujutada, kokkümend wiis tuhat neest, ainult meest, ainult käskjalga! Missugune seisukord, ma küsin? "Iwan Aleksandrowitsh minge, minge departamengu juhutama!" Mina, pean tunnistama, kokkusin natuke, tulid öökuues wälja; tahtsin tagasi lükata, aga mõtlen, läheb keisri kõrwu, noh ja teenistusekiri kah.... "Olge nii lahke, mu härra, ma wotan ameti wastu, ma wotan wastu", ütlen: "Olgunii, "ma wotan wastu", aga et mul sääl mitte mingit! minul on teraw kõrw! küll ma..." Ja tõesti: kui lähen nii wahel läbi departamengu - lihtsalt maawärisemine, kõik wäriseb ja wäriseb nagu hawaleht. (Linnaülem ja teised wärisewad hirmu pärast Hlestakow wotab hoogu) Oo! mina ei armasta naljatada, ma ajasin neil kõigil naha kuumaks. Mind kardab isegi riiginoukogu. Ja mis siis tõepoolest? Mina olen niisugune! mina waatan kellegi pääle... mina ütlen kõikidele: "Mina ise tunnen ennast, ise." Mina olen igalpool, igalpool. Keisri lossi sõidan igapäew. Mind tõstetakse homme päew jalamaid feldmarsh.... (libastab ja on põrandale kukkuma, aga hoitakse ametnikkude poolt auupaklikult ülewal)

Linnaülem: (Tuleb wärisedes lähemale ja püüab rääkida) Aga e - e - e....e....

Hlestakow: (Järsult) Mis on?

Linnaülem: Aga e - e - e....e....

Hlestakow: (Niisamuti) Mitte midagi ei saa aru, kõik on tühi puru.

Linnaülem: E - e - e - eksents, ekstsellents, kas te ei käse puhata?... Sääl on tuba

Dobtshinski. Jumalaga, waderikene! (Mõlemad
lähewad ära)

Haigemajaülem. (Kooliülemale) Kole, lihtsalt,
aga mispärast - isegi ei tea, aga meie ei
ole mitte mundritesgi. Noh, mis, kui magab
lahedaks ja wirutab aruande Peterburki?
(Lähewad kooliülemaga mõttes ära, öeldes):
Jumalaga, armuline proua!

ja kõik, mis waja.
Hleštakow: Tühi lori - puhata! Minugi-päras-
ma olen walmis puhkama. Eine on tüü hää,
mu härrad... ma olen rahul, olen rahul.
(Deklamerides) Lobardan! Lobardan! (Läheb
korwale tuppa, tema järele linnaülem)

7. etteaste.

Endised, pääle Hleštakowi ja linnaülema.
Dobtshinski: (Dobtshinski) Wat, Pjotr Iwanowitsh, see on alles mees! Wat, mis tähendab mees! Eluilmast ei ole sarnast tähtsa isiku läheduses olnud, peaaegu oleks hirmu kätte ära surnud. Mis te arwate, Pjotr Iwanowitsh, kes ta õige on aujärgu poolest?
Dobtshinski: Mina arwan, kui mitte kindral.
Dobtshinski: Aga mina arwan nõnda, et kindral talle jalatallanigi ei ulata; aga kui kindral, siis wast juba ülem kindral ise. Kuulsite: riiginõukogu kuidas päka alla surus. Lähme, räägime ruttu Ammos Fedorowitshile ja Korobkinile. Jumalaga, Anna Andrejewna!

8. etteaste.

Anna Andrejewna ja Marja Antonowna.
Anna Andrejewna: Ah, kui meeldiw!
Marja Antonowna: Ah, kui armas!
Anna Andrejewna: Juba ainult see peenike wiis! kohe wõib näha, et päälinna melukas. Kombed ja kõik niisugune... Ah, kui tore! Mina armastan hirmsaste niisuguseid noori mehi! Ma olen lihtsalt meelest ära. Aga mina meeldisin talle wäga: ma panin tähele - ühtelugu waatas minu pääle.
Marja Antonowna: Ah, mammikene, ta waatas minu pääle!
Anna Andrejewna: Ole nii hää, jäta oma rumalust. See ei ole siin sugugi kohane.
Marja Antonowna: Ei, mammikene. Tõesti!
Anna Andrejewna: No waata nüüd! Jumal hoidku, et mitte waidlemata ei jääks! ei tohi ja küllalt! Mista sinu pääle waatab. Ja mis pärast peaks ta sinu pääle waatama?
Marja Antonowna: Tõsi, mammikene, ühtelugu waatas. Kui kirjandusest hakas rääkima, siis

waatas minu pääle ja pärast, kui jutustas, kuidas ta saadikutega kaarta mängis, siis ka waatas minu pääle.

Anna Andrejewna: Noh, wõib olla, wast ühe korra, ja sedagi niisamuti ainult. "Noh", ütleb enesele, "waatan õige teise pääle!"

9. etteaste.

Endised ja linnaülem.

Linnaülem: (Tuleb kikiwarbil sisse) Tss...ss.

Anna Andrejewna: Mis on?

Linnaülem: Ja kahjugi, et täis jootsin. Noh, mis, kui poolgi sellest tõsi on, mis ta rääkis? (Wajub mõttesse). Ja miks ta ei peaks tõsi olema? Wintis päega laob inimene kõik wälja: nillest süda täis, sellest räägib suu. Muidugi, luiskab natuke; no aga ilma luiskamata ei aeta ühtegi juutu. Mängib ministritega, ja keisrilossi sõidab... Noh, tööpoolest, mida rohkem mõtled... tont teab, ei tea gi, mis pääs sünnib; just nagu seisaks kusgil kellatorni otsas, wõi nagu tahetaks sind üles puua.

Anna Andrejewna: Aga mina ei tunne mingisugust hirmu; mina nägin temas lihtsalt haritud ja peenete kommetega kõrgema seltskonna inimest, aga tema auujärgud ei puutu minusse.

Linnaülem: Oh teie küll - naesed! Kõik otsas, sellest sõnast on küllalt! Teile ainult wigurid! Akki pahwatawad sõna wälja mis siit ega säält pärit ei ole. Teile antakse witsu, aga mehest ei jäe jälgegi järele. Sina kulakene, käisid temaga nii wabalt ümber, nagu mõni Dobtshinkiga.

Anna Andrejewna: Soowitan teile sellepärast mitte muretseda. Meie teame midagi... (Waatab tütre pääle)

Linnaülem: (Ükisk) Noh, teiega rääkida!... Misugune juhtumine, tööpoolest! Seniajani ei saa hirmust toibuda. (Teeb ukse lahti ja kõneleb üle ukse) Mishka! kutsu linnawahid, Swistunow ja Dershimorda siia: nad on siin kusagil lähedal wärawa taga. (Pääle lühikese waikuse) Imelikuks on läinud ilma asjad

praegusel ajal: kui vähegi näokam mees oleks, aga kõhnakene, peenikene - kust sa tunned, kes ta on? Sõjamehest on ikkagi midagi näha, aga kui tõmbab sabakuue selga - noh, just kui lõigatud tiibadega kärbes. Aga kaua tuges siiski ennast trahteris vastu, niisuguneid mõistatusi ja pöörakuid wäänas, et kas eluajal otsa kätte ei saa. Aga näe, wiimaks andis siiski alla. Ja rääkis weel rohkengi kui tarwis. Näha, et noor inimene.

10. etteaste.

Endised ja Ossip (koik jooksewad talle vastu, sõrmega tõmmates)

Anna Andrejewna: Tule siia, kallis!

Linnaülem: Tss!... mis? mis? magab?

Ossip: Weel mitte, sirutab natuke.

Anna Andrejewna: Kuule, kuidas su nimi on?

Ossip: Ossip, armuline proua.

Linnaülem: (naesele ja tütrele) Jätke, jätke teie! (Ossipile) Noh, sõber, kas sulle anti hästi süüa?

Ossip: Anti küll, tänan kõige alandlikumalt, hästi anti süüa.

Anna Andrejewna: Noh, ütles: sinu härra juures käib, ma arwan, küll wäga palju krahwisid ja würstisid?

Ossip: (Kõrwale) Aga mis ütelda? Kui nüüd hästi söödeti, () tähendab, pärast söödetakse weel paremini. (Kõwasti) Ja, käiwad ka krahwid.

Marja Antonowna: Aga ütles, Ossip, palun, kuidas ta...

Linnaülem: Jätke ometi järele, palun. Niisuguste tühjade juttudega teie ainult segate mind. Noh, kuidas on, sõber?..

Anna Andrejewna: Aga missugune auujärk sinu härral on?

Ossip: Nagu harilik auujärk.

Linnaülem: Ah, mu jumal, teie ikka oma rumalate pärimistega! Ei lase sõnagi asjast rääkida. Noh, sõber, kuidas on sinu härra? Wali? Armastab nii läbi kärkida, wõi ei?

Ossip: Ja, armastab korda. Temal olgu juba kõik

joones.

Linnaülem: Aga minule meeldib väga sinu nägu. Sõber, sa oled wist hää inimene. Noh, kuidas..

Anna Andrejewna: Kuule, Ossip, aga kuidas, kas sinu härra sääl mundris käib?

Linnaülem: Saab juba, wadistajad, tõepoolest! Siin on hädaline asi: inimese elu on kaalu pääl. . . (Ossipile) Noh, sõber, tõesti sa meeldid mulle väga. Tee pääl, tead, kulub ära, paar lisna klaasikest juua, - on praegu külmapoolne - , nii siis säh sulle paar rublakest jootrahaks.

Ossip: (Raha wastu wõttes) Tänan kõigealandlikumalt, auulik härra! Andku teile jumal terwist! Äitasite waest inimest.

Linnaülem: Hääküll, hääküll. mul on eneselgi hää meel. Aga, sõber. . .

Annä Andrejewna: Kuule, Ossip, aga missugused silmad meeldiwad sinu härrale kõige rohkem?

Marja Antonowna: Ossip, südamekene! Missugune armas ninakene on sinu härral?

Linnaülem: Pidage ometi, laske mind! . . . (Ossipile) Aga üttele, sõber, ole nii lahke; mis asja pääle paneb sinu härra rohkem rõhku, see tähendab, mis meeldib talle tee pääl rohkem?

Ossip: Meeldib selle järele, kuidas on. Kõige rohkem armastab, et teda hästi wastu wõtakse, et söök ja jook hää oleks.

Linnaülem: Hää?

Ossip: Ja, hää - Minagi näituseks - pärisori, aga siiski waatab, et minulgi hää oleks. Jumala eest! Juhtub peatab kuskil: "Noh, Ossip, kas sind hästi söödeti? Halwasti, teie kõrgeauusus!" - "Ee, Ossip", ütteleb, "see on halb peremees. "sina," ütteleb, "tuleta mulle meelde, kui koju jõuan" - "Ah, mõtlen iseeneses, (käega lüües) "Jumal temaga! Mina olen lihtne inimene".

Linnaülem: Tubli, tubli, sa räägid asjalikult. Ma andsin sulle sääl jootraha, säh; siin on sulle pääle selle saiaraha.

Ossip: Millega olen seda ära teeninud, teie

kõrgeauusus? (Paneb raha taskusse) Joon vast teie terwiseks.

Anna Andrejewna: Tule, Ossip, minu juurde, saad minu käest ka.

Marja Antonowna: Ossip, südamekene, suudle oma härrat! (Teisest toast on Hlestahowi ta-
sast kõhatamist kuulda)

Linnaülem: Tss! (Tõuseb kikiwarbile. Kõneldak-
se poolkuuldawalt) Jumal hoidku teid larmitsemast! Minge minema! Küllalt juba,...

Anna Andrejewna: Läheme. Mashkene! Ma ütlen sulle, mis ma külalise juures märgasin, millest meie ainult kahekesi võime rääkida.

Linnaülem: O, küll sääal juba räägitakse! Ma arwan, mine ainult ja kuula - kõrwad topid pärast kinni.

11. etteaste.

Endised, Dershimorda ja Swistunow.

Linnaülem: Tsst! Eh kõwerate koiwadega karud, kolistawad saabastega. Prahwab sisse, nagu wiskaks keegi nelikümmend puuda wankrist maha! Kus tont te hulgate?

Dershimorda: Kästi minna...

Linnaülem: Tsst! (Paneb talle käe suu pääle) Kus wares ona krooksumisega! (Laugutab teda) Kästi minna! Justkui waadi põhjast mõirgab! (Ossipile) Noh, sõber, sina mine ja säädi sääal walmis, mis härrale tarwis on. Nõua kõik mis majas olemas on. (Ossip läheb ära) Aga teie - trepi pääl seisate ja mitte paigast! Ja mitte ühte kõrwalist inimest majasse lasta, iseäranis kaupmehi! Kui te neist üheainsamagi sisse lasete siis... kui näete ainult, et keegi tuleb palwekirjaga, ehk ka mitte palwekirjaga, kui tal aga niisugune nagu on, et minu pääle kaewata tahab, antke otsekohe kuklasse! Nii! Tublisti! (Näitab jalaga) Kuulete? Tsst... tsst... (Läheb kikiwarbil linnawahtide järel ära)

(Eesriie)

IV. waatus.

Seesama tuba linnaülema majas.

1. etteaste.

Ettewaatlilikult, peaaegu kikiwarbil, astuwad sisse: kohtunik, haigemajaülem, postiülem, kooliülem, Dobtshinski ja Dobtshinski, täielikudes paraadimundrites. Terwe etteaste sünnib poolc hälega.

Kohtunik: (Saadib kõik poolringi) Jumala pärast, ruttu ringi ja rohkem korda! Jumal tema- ga: keisrilossis käib, riiginõuukogu käritab! Hoidge endid sõjamehe kombel, tinginata sõjamehe kombel! Teie, Pjotr Iwanowitsh, tulge ruttu siia poole, aga teie, Pjotr Iwanowitsh, seiske siin. (Mõlemad Pjotr Iwanowitshid jooksewad kikiwarbil)

Haigemajaülem: Kuidas soowite, Ammos Fedorowitsh, noie peaksime midagi ette wõtma.

Kohtunik: Aga mis nimelt?

Haigemajaülem: Noh, teadagi mis.

Kohtunik: Pistma?

Haigemajaülem: No jah, kas wõi pistma.

Kohtunik: Kardetaw, tont wõtku! Hakkab kärkima: riigiametnik. Aga wast annetuse kujul mõisnikkude poolt mingisuguse ausamba jaoks?

Postiülem: Ehk jälle: "Siintuli posti kaudu raha, ei ole teada, kellele".

Haigemajaülem: Waadake, et ta teid posti kaudu kuhugi kaugemale ei saada. Kuulge: sarnaseid asju ei acta hästi korraldatud riigis mitte nii. Mis tarwis on meid siin terwe eskadron? Esitelema peab üksikult, ja nelja silma all ka... nagu asi nõuab - et kõrwadgi ei kuule! Waata, kuidas hästikorraldatud seltskonnas tehtakse. Noh teie Ammos Fedorowitsh, hakake esimesena pääle.

Kohtunik: Siis juba parem teie: teie asutuses wöttis kõrge külaline leiba.

Haigemajaülem: Siis juba parem Luka Lukitsh, kui nooresoo walgustaja.

Kooliülem: Ei saa, ei saa, mu härrad! Mina pe-

an tunnistama, olen nii kasvatatud, et kui minuga keegi rääkima hakkab, kes ühe suukraadi võrra kõrgemal seisab, jääb mul lihtsalt süda soisma ja keel nagu porisse kinni. Ei, mu härrad, wabastage mind, teepoollest, wabastage.

Haigemajaülem: Ja, Ammos Fedorowitsh, pääle teie ei ole kedagi! Teie, mis sõna ütlete, nagu Cicero lendas keele päält.

Kohtunik: Mis te nüüd! Mis te nüüd! Cicero! Waadake mis mõtlewad! Et wahel õhinasse sattud, kui ketikoerast wõi hagiast rääkima hakkad.

Kõik: (Ajawad talle pääle) Ei, teie ei kõnele mitte ainult koertest, waid ka Paabeli torni ehitamisest... Ei, Ammos Fedorowitsh, ärge jätke meid maha, olge meile isaks!... Ei, Ammos Fedorowitsh!

Kohtunik: Jätke mind rahule, härrad! (Sel ajal kostawad Hlestakowi toast sammud ja kõhatamine: Koik tormawad üksteise wõitu ukse juurde, toukawad ja püüawad wälja minna, kusjuures mõni pigistada saab. Kostawad mahasurutud hüüded)

Bobtshinski hääl: Oi! Pjotr Iwanowitsh, Pjotr Iwanowitsh, jala pääle astute!

Haigemajaülema hääl: Andke aega, isandad, patugi kahetseda - päris tühaks pigistasite. (Kostawad weel mõned hüüded ailal! wiimaks liitsuwad kõik endid wälja ja tuba jääb tühjaks)

2. etteaste.

Hlestakow. (Üksi, tuleb uniste silmadega) Ma wist poonutasin õige tubliste. Kust kokku korjasiwad nad niisuguseid magadiskottisid ja sulepatju? isegi higistama pani. Walasiwad wist mulle eila midagi iseäralikku pruukosti juures, seniajani lõhub pää. Siin, nagu ma näen, wõib aega lõbusalt mööda saata. Mina armastan lahkust, ja pean tunnistama, mulle meeldib rohkem, kui mulle puhtast südamest meele järsle püütaks olla, aga mitte et oma kasu pärast. Aga linnaülema tütar ei ole sugugi nii paha, ja ka ema on niisugune, et weel

wõiks... Ei, ma ei tea, aga mulle meeldib
tööpoolest niisugune.

3. etteaste.

Hlestakow ja kohtunik.

Kohtunik: (Tuleb sisse ja jääb seisma, iseeneses)
Issand, Issand! Päästa õnnelikult, (Ajab ene-
se sirgeks, paneb käemõõga külge, kôwasti)

Mul on au ennast esiteleda: siinse maakonna
kohtunik, kollegia assesor Ljâpkin-Tjâpkin.

Hlestakow: Palun istuda. Siis teie olete siin
kohtunik?

Kohtunik: 816-dal waliti mõisnikkude poolt kol-
me aasta pääle ja olen ametis seniâjani.

Hlestakow: Aga kasulik on küll kohtunik olla?

Kohtunik: Kolm korda kolmeaastase teenistuse
eest pandi mind Wladimiri 4-nda järgu saa-
miseks ette, ülemuse hääkskiitmisel. (Kôrwale)
Aga raha on peos ja peopesa justkui tules.

Hlestakow: Aga minule meeldib Wladimir. Anna
3-mas järk mitte enam nõnda.

Kohtunik. (Kokupigistatud rusikat aegapidi ette
poole sirutâdes, kôrwale) Issand jumal! ei
tea, kus istuda. Justkui tulišed söed on all.

Hlestakow: Mis teil säääl käes on?

Kohtunik: (Kohmetab ja laséb paberiraha põran-
dale kukkuda) Mitte midagi.

Hlestakow: Kuidas mitte midagi. Ma näen, raha
kukkus maha.

Kohtunik: (Kõigest kehast wärisedes) Ei, sugugi
mitte! (Kôrwale) Oh Issand nüüd olen ma
juba kohtu all! wankergi toodi, et mind kin-
ni wôta!

Hlestakow: (Raha üles tõstes) Ja, see on raha.

Kohtunik: (Kôrwale) Noh, kõik on otsas - ka-
dunud! kadunud!

Hlestakow: Kasteate mis? andke see raha mulle
wõlgu.

Kohtunik: (Ruttu) Miks mitte... wäga hää mee-
ga. (Kôrwale) Noh, julgemalt, julgemalt! Aita
püha jumalaema!

Hlestakow: Mina, teate, andsin tee pääl kõik
raha wälja: ühte ja teist... Ma saadan nad
teile maalt kohe tagasi.

Kohtunik: Lubage, kuidas wõib!... see on juba

isegi niisugune au... Muidugi, oma nõrga
jouuga, hoole ja usinusega ülemate käsku
täites... püüan ära teenida... (Tõuseb too-
lilt ülese Ajab enese sirgu ja hoiab käed
sojamehe kombel kõrval) Ei julge enam kau-
mini tülitada oma juuresolekuga. Kas ei
ole mingit käsku?

Hlestakow: Missugust käsku?

Kohtunik: Ma nõtlen, kas te ei anna mõnda käs-
ku siinsele maakonna kohtule?

Hlestakow: Misterwis siis? Minul ei ole ju
tema järele praegu mingit tarwitust; ei,
mitte midagi. Täna väga.

Kohtunik: (Kumardades ja ära minnes) Noh,
linn on meie!

Hlestakow: (Päälle tema ära minekut) Kohtunik
on hää inimene.

4. etteaste.

Postiülem: (Astub sisse, sirgelt, mundris, kätt
mööga küljes hoides) Mul on au ennast esi-
teleda: postiülem, hoovi nõuunik Shpekin.

Hlestakow: Aa, palun! Mina armastan väga mõnu-
sat seltskonda. Istuge. Teie elate ju alati
siin?

Postiülem: Just nii.

Hlestakow: Aga minule meeldib see linnakene.
Muidugi, ta ei ole ju nii rahvarikas -
aga mis sest? See ei ole ju päälinn. Eks
ole õigus, see ei ole ju päälinn.

Postiülem: Täielik õigus.

Hlestakow: Sest ainult päälinnas on peenike
wiis, ja ei ole prowintsi anisid. Kui-
das on teie arwamine, eks ole nii?

Postiülem: Just nii. (Kõrwale) Aga ta ei ole
sugugi uhke: kõige üle pärib järele.

Hlestakow: Aga ütelge õige otsekoheselt, ka
wäikses linnakeses võib õnnelikult elada?

Postiülem: Justanent nii.

Hlestakow: Minu arwates, mis on waja? Waja on
ainult, et sind austatakse, tõsiselt ar-
mastatakse - eks ole õigus?

Postiülem: Täielikult õigus.

Hlestakow:

Hlestakow: Mina, pean tunnistana, olen röömus, et te minuga ühel arwamisel olete. Muidugi, mind nimetatakse iseäralikuks, aga minul on juba niisugune iseloom (waatab talle silmi ja kõneleb enese ette) küsin õige selle postmeistri käest raha laenuks. (kuuldawalt) Missugune inelik juhtumine minuga: reisi pääl sai raha otsa. Kas teie ei woiks mulle kolmsada rubla laenuks anda?

Postiülem: Miks mitte. Loen kõigesuuremaks onneks. Siin on, olge lahked. Olen kõigest hingest walmis teenina.

Hlestakow: Täna wäga. Aga mina, pean ütleva, et armasta põrnugi endale reisi pääl midagi keelata, ja mistarwis ka? Eks ole nii?

Postiülem: Just nii. (Tõuseb püsti, ajab enese sirgeks ja hoiab käe nõoga küljes) Ei julge kauem oma juuresolekuga tülitada. Kas ei ole mõni tähendus postiwalitsuse asjus?

Hlestakow: Ei, mitte midagi.

Postiülem: (Kumardab ja läheb ära)

Hlestakow: (Sigarit põlema pannes) Postiülem on, nagu mulle paistab, ka wäga häa inimene; wähenalt teenistuswalmis. Mina armastan niisuguseid inimesi.

5. etteaste.

Hlestakow ja kooliülem, keda peaaegu uksest sisse lükatakse. Tema seljataga kuulduub hääl: "nis sa pelgad."

Kooliülem: (Mitte ilma wärinata ennast sirgeks ajades ja kätt nõoga küljes hoides) Mul on au ennast esitleda: Kooliülem, nimenõunik Hlopow.

Hlestakow: Aa, palun. Istuge, istuge! Kas tahate sigarit? (Pakub tenale sigarit)

Kooliülem: (Enesele, kahewahel) Säh sulle! Seda ei noistnud kuidagi arwata. Kas wõtta wõi nitte?

Hlestakow: Wätke, wõtke; see on korralik sigar.

- Muidugi mitto seda, mis Peterburis. Sääi, paikene, suitsetasin ma sigarit kakskümmend wiis rubla sada - lihtsalt oma käele annad suud, kui ära oled suitsetanud. Siin on tuld, pange põhema. (Ulatab temale küünla)
- Kooliülem: (Katsub põlema panna ja wäriseb)
- Hlestakow: Aga mitte sellest otsast!
- Kooliülem: (Pillab hirmu pärast sigari maha, sülgab ja wiskab käega, enesele) Tont wotku kõik! Ara tappis, saadana argdus!
- Hlestakow: Teie ei ole, nagu ma näen, sigarite sõber. Aga mina, pean tunnistama, see on minu nõrkus. Siis weel naestesoo poolest, ei wõi kuidagi külmawereline olla. Kuidas teie? Missugused teile rohkem meeldiwad - musta werd wõi walget werd?
- Kooliülem: (Ei mõista enam kolmegei lügeda)
- Hlestakow: Ei, ütelge awalikult: musta werd wõi walget werd?
- Kooliülem: Ei juige teada.
- Hlestakow: Ei, ei, ärge puigelge! Mina tahan tingimata teie maitsset teada saada.
- Kooliülem: Julgen teatada... (Kõrwale) Noh, isegi ei tea, mis räägin.
- Hlestakow: Ah! ah! ei taha ütelda! Wist on mõni musta werd kelm teile wäikse silmuse wisanud. Utelge, on?
- Kooliülem: (Waikib)
- Hlestakow: Ah! ah! Läksite punaseks! Näete! näete! Mikspärast teie ei ütle?
- Kooliülem: Kardan, teie au... kõr... ekstsel... (Kõrwale) ära andis, nootud keel, ära andis!
- Hlestakow: Kardate? Minu silnades on tõesti midagi mis kartma paneb. Wähemalt teen ma, et üksigi naesterahwas ei wõi minu pilku ära kannatada, eks ole?
- Kooliülem: Just nii.
- Hlestakow: Minuga on naljakas lugu: relsil andsin kõik raha wälja. Kas teie ei wõiks mulle kolm sada rubla laenuks anda?
- Kooliülem: (Taskusid kobades, enesele) Wat kus tükk, kui ei ole! on! on! (Wõtab wälja ja annab wärisedes paberiraha)
- Hlestakow: Tänan wäga.

Toolilülem: (Ennast sirgu ajades ja kätt mõõga küljes hoides) Ei julge kaucmini oma siin-olekuga tülitada.

Hlestakow: Jumalaga.

Toolilülem: (Lendab peasegu jookstes wälja ja räägib kõrwale) Noh, jumalale tänu! Wast ei waata klassidesse!

6. etteaste.

Hlestakow ja haigemajaülem: (sirgelt ja käsi mõõga küljes)

Haigemajaülem: Mul on au ennast esiteleda: häätegewate asutuste ülem õuenõunik Semljänika.

Hlestakow: Tere, palun lahkesti istuda.

Haigemajaülem: Mul oli au teid saata ja isiklikult wastu wõtta minu ülewaatuse alla usaldatud häätegewates asutustes.

Hlestakow: Ah, ja mäletan. Teie kostitasite meid wäga hää einega.

Haigemajaülem: Rõõmuga püüan isanaa kasuks teenida.

Hlestakow: Mina, - pean tunnistama, see on minu nõrkus, - arnastan hääd kööki. - Utelge, palun, minu meelest olite teie eila nagu wähe lühem kaswu poolest, kas pole tõsi?

Haigemajaülem: Wäga wõimalik. (Waikuse järele) Woin ütelda, et kõik ohwardan ja hoolsasti tecnin (Nihkub oma tooliga lähemale ja räägib poole häälega) Aga siinne postmeister ei tee mitte midagi: kõik asjad on suures lohakuses: saadetused peetakse kinni... otsige ise nimelt üles. Kohtunik ka, kes praegu enne mind siin oli, käib ainult jäneste jahil, kohturuumides peab koeri ja on ülespidamise poolest, kui teile awalikult ära ütlen, - muidugi isanaa kasuks pean ma seda tegema, ehk ta mulle küll sugulane ja sõber on, - ülespidamise poolest wäga kahtlana. Siin on üks mõisnik Dobtshinski, keda teie nägite, ja, niipea kui see Dobtshinski kodust kuhugi wälja läheb, siis istub tema aga

sääl selle naese juures, ma olen valmis wanduma... Ja waadake ainult laste pääle: mitte üksigi nende hulgast ei ole Döbtschinski nägu, waid kõik, ka wäike tütar, nagu wälja walatud kohtunik.

Hlestakow: Utelge oneti! Mina ei arwanud seda kuidagi.

Haigemajaülem: Ja ka siinse kooli ülem... Mina ei tea, kuidas wõis ülemus tema kätte niisugust ametit usaldada: tema on hullen kui jakobinlane ja tuubib noorele soole pahatahtlisi määrusi päha, nii et seda räske üteldagi: Kas käsete, ma seletan seda kõik parem paberi pääl?

Hlestakow: Hää küll, olgu paberi pääl. Mulle saab see wäga armas olema. Mina, teate, armastan nõnda igawuse puhul midagi naljakat, lõbusat lugeda... Kuidas teie nimi on? ma unustan ikka ära.

Haigemajaülem: Semljänika.

Hlestakow: Ah, ja! Semljänika. Noh, utelge, palun, kas teil lapsi on?

Haigemajaülem: Kuis siis! wiis tükki; kaks juba täiskaswanud.

Hlestakow: Utelge oneti, täiskaswanud! No kuidas nad... kuidas nad nõnda?..

Haigemajaülem: See on, kas teie ei küsi mitte kuidas nende nimed on?

Hlestakow: Ja, kuidas nende nimed on?

Haigemajaülem: Nikolai, Iwan, Jelisaweta, Marja, ja Perepetuja.

Hlestakow: See on hää.

Haigemajaülem: Ei julge oma siinolekuga eksitada, wäga ära wõtta, mis pühade kohuste täitniseks määratud... (Kumardab, et ära ninna)

Hlestakow: (teda saates) Ei, pole midagi. See on kõik wäga naljakas, mis teie rääkisite. Olge lahked, ka teine kord... Ma armastan seda wäga. (Tuleb tagasi, awab ukse, hüüab temale järele) nei, teie! Kuidas teie nimi oli? Ma unustan ikka ära, kuidas teie nimi ja isanini on.

Haigemajaülem: Arteni Filippowitsh.

Hlestakow: Olge lahke, Artami Filippowitsh, ninuga on naljakas lugu: reisisil andsin kõik raha wälja. Kas teil ei ole raha laenuks anda -- rublat nelisada?

Haigemajaülen: On küll.

Hlestakow: Utelge ometi kui kena. Tänan teid wäga.

7. etteaste.

Hlestakow, Bobtshinski ja Dobtshinski.

Bobtshinski: On au ennast esiteleda: siinse linna elanik Pjotr, Iwanipoeg, Bobtshinski.

Dobtshinski: Möisnik, Pjotr, Iwanipoeg Bobtshinski.

Hlestakow: Ah, na nägin teid juba. Teie kukkusite siis wist maha? Mis, kuidas teie ninuga on?

Bobtshinski: Jumalale! Arge muretsege: kinni kuiwanud, nüüd on päris kinni kuiwanud.

Hlestakow: See on hääl et kinni kuiwas. Ma olen rõõmus... (Akitselt ja järsku) Raha ei ole teil?

Dobtshinski: Raha? Kuidas raha?

Hlestakow: Laenuks -- rublat tuhat?

Bobtshinski: Niisugust summa, jumala eest, ei ole. Aga kas teil ei ole, Pjotr Iwanowitsh!

Dobtshinski: Minul kaasas ei ole, sest minu raha, kui teada soowite, on kogukonna hoolendamise walitsusesse pandud.

Hlestakow: Ja, noh, kui tuhandet ei ole, siis rublat sada.

Bobtshinski: (Taskutes otsides) Teil, Pjotr Iwanowitsh, ei ole sadat rubla? minul on ainult nelikümmend rubla paberit.

Dobtshinski: (rahakotti waadates) Kakskümmend wiis rubla kõigest.

Bobtshinski: Aga teie otsige paremini, Pjotr Iwanowitsh! Teil on säääl, ma tean, taskus paremal pool auk, on wist kuidagi auku libisenud.

Dobtshinski: Ei, tõesti, ka augus ei ole.

Hlestakow: Noh, ükskõik. Ma ainult niisanati. Hääl küll, olgu kakskümmend wiis rubla...

see on ükskõik. (Wõtab raha wastu)
Dobtshinski: Ma julgen teid ühe väga peene
asja pärast paluda.

Hlestakow: Noh, mis?

Dobtshinski: Asi on väga peenikest laadi:
waadake, minu wanem poeg, on enne abielusse
astumist minu poolt sünnitatud...

Hlestakow: Ja?

Dobtshinski: See on, seda ainult kõneldakse
nõnda, aga tema on täiesti nõndasamati sün-
dinud nagu abielusgi, ja kõike seda kin-
nitasin mina pärast abialu seaduslike kude
sidemetega. Noh siis, waadake, mina tahan
et tema nüüd täiesti oleks, see on, minu
seaduslik poeg ja kannaks nime nõndasama-
ti nagu minagi. Dobtshinski.

Hlestakow: Hää küll, las kanda seda wõib.

Dobtshinski: Ma ei tulitagi teid, aga waimu-
annetest on kahju. Poisi kõnn on niisugu-
ne... annab suuri lootusi: ütleb pääst mit-
mesuguseid salmisid ja kui kusgi nagu kät-
ta juhtub, teeb kohe väikse wankri walmis
nõnda osawasti nagu kunstnik: Pjotr Iwanowitsh
teab ka.

Dobtshinski: Ja suured waimuanded on.

Hlestakow: Hää küll, hää küll! Ma püüan selle
asja pärast, ma räägin... ma loodan...
Kõik see saab tehtud, ja ja... (Dobtshin-
ski poole pöördes) Kas teil ka mulle
midagi ütelda ei ole?

Dobtshinski: Kuidas siis, mul on väga aland-
lik palwe.

Hlestakow: Mis siis, mis asja pärast?

Dobtshinski: Mina palun teid alandlikult,
kui Peterburisse sõidate, ütelge sääl kõi-
gile suurtele härradele: senatoritele ja
admiralidele, et waadake, teie auupaistus,
wõi kõrgus, selles ja selles linnas elab
Pjotr Iwanowitsh Dobtshinski. Nõnda üteli-
gegi: elab Pjotr Iwanowitsh Dobtshinski.

Hlestakow: Väga hää.

Dobtshinski: Ja kui juhtub keisrilegi, siis
ütelge ka keisrile, et waadake, keiserlik
majasteet, selles ja selles linnas elab

Pjotr Iwanowitsh Bobtshinski.

Hlestakow: Wäga hää.

Bobtshinski: Andke andeks, et teid nõnda wae-
wasimec: oma siinolekuga.

Bobtshinski: Andke andeks, et teid nõnda wae-
wasimec: oma siinolekuga.

Hlestakow: Pole wiga, pole wiga! Wäga armas
mulle. (Saadab neid wälja)

8. etteaste.

Hlestakow: (üksi) Siin on õige palju ametnikka.
Mulle paistab aga, et nad mind riigiamet-
nikuks peawad. Wist olen ma eila neile tol-
mu puistanud. Missugused lollid! Kirjutan
õige kõigest sellest Peterburisse Träpitsh-
kinile: tema sepitseb kirjatükikesi - las

ta kriibistab neid ilusasti: Hei, Ossip! too
mulle paberit ja tinti! (Ossip waatab ukse
wahelt ja ütleb "kohe!") Kui Träpitshkinile
keegi õige hamba alla sattub, - hoia alt:
oma isast ei hooli ilusa sõna pärast, ja
raha arnastab ka. Aga muidu on need amet-
nikud hääd inimesed; see on nende poolt hää
iseloomu joon, et nad mulle raha laenuks
andsiwad. Waatan õige järele, kui palju mul
raha on. See kolm sada on postiülema käest,
kuussada, seitsesada, kaheksasada... missuge-
ne määrdinud paber! Kaheksasada, üheksasada
Oho! üle tuhande ulatab... Noh, nüüd siis
käpten, noh, tule nüüd mulle ette! saama
näha, kumb kumba!

9. etteaste.

Hlestakow ja Ossip tündiga ja paberiga.)

Hlestakow: Noh, mis, kas näed loll, kuidas mind
wastu wõetakse ja kostitakse? (Hakab kir-
jutama)

Ossip: Jah, jumalale tänu. Aga teate, mis,
Iwan Aleksandrowitsh?

Hlestakow: Mis?

Ossip: Sõitke siis minema! Jumala eest, on
juba aeg.

Hlestakow: (Kirjutab) Kus lori! Mis pärast?

Ossip: Niisamati. Jumal nende kõikidega! Lõ-
bustasite siin kaks päewa, - noh, ja küllalt.
Mis nendega kaua jahtida? Süljaké nende
pääle! Ei wõi teada: mõni teine tuleb...
Jumala eest, Iwan Aleksandrowitsh! Ja ho-
bused on siin toredad - kihutaksime nii
et!...

Hlestakow: (Kirjutab) Ei, mina tahan siin
weel elada. Olgu homme.

Ossip: Aga mis homme! Jumala eest, sõidame,
Iwan Aleksandrowitsh! Olgu pääle, et teile
suur au, aga siisgi, teate, on parem ruttemini
ära sõita, sest teid peetakse, tõepoolest,
kelleksgi teiseks... Ja papa saab pahane
olema, et nõnda kauaks ära jääme. Tõepoolest,
nii tõredasti kihutaksime! Ja hobused an-
takse siin auusad.

Hlestakow: (Kirjutab) Noh, hää küll. Wii aga
enne see kiri ära, minugipärast wõta siis
ühes sõiduluba. Aga selle eest waata, et hobu-
sed hääd oleksiwad! Postipoistele ütle, et
mina rubla nehe pääle annan, et nagu kiir-
käskjalad ajaksiwad ja laulusid laulaksiwad
(Kirjutab edasi) Kirjutatan ette,
Träpõtshkin sureb naeru pärast ära...

Ossip: Armuline härra, ma saadan ta siinse tee-
nijaga, aga isc hakkab parem pakkima, et ae-
ga ilmaasjata kaduma ei läheks.

Hlestakow: (Kirjutab) Hää küll, too ainult küü-
nal.

Ossip: (Läheb wälja ja räägib näiteseina taga)
Hei, kuule, wennas! Wiid kirja posti pää-
le, ja ütle postmeistrile, et tä ilma rahata
wastu wõtaks, ja ütle, et härrale silmapilk
kõige parem troika saadetakse, kulleri post;
sõidu eest, ütle, härra ei maksa: sõit on üt-
le, kroonu kulul. Ja et kõik kiiremini läheks,
muidu härra wihastab. Pea, kiri ei ole weel
walmis.

Hlestakow: (Kirjutab edasi) Huwitaw teada, kus ta
nüüd elab - Posti uulitsas wõi Erne uulit-
sas? Tema armastab ju ka sagedasti ühest
korterist teisi kolida ja maksmata jätta.
Kirjutatan hää õnne pääle Posti uulitsasse.

(Paneb kirja kinni ja kirjutab adressi
pääle.)

Ossip: (toob küünla. Hlestakow pitserib kir-
ja. Sel ajal on Dershimorda häält kuulda)
Dershimorda hääl. Kuhu sa tülid, habe? Õeldak-
se sulle, kedagi ei kästud lasta.

Hlestakow: (annab Ossipile kirja) Säh, wii ära.
Kaupmeeste hääl. Laske sisse, paikene! Teie
ei tohi keelda: meie tulime asja pärast.

Dershimorda hääl. Käi mineme, käi minema!

Ei wota vastu, magab. (Müra läheb suuremaks)
Hlestakow: Mis sääl on, Ossip? Waata järele,
mis müra see on?

Ossip: (aknast waadates) Üks jagu kaupmehi
tahab sisse tulla, aga linnawaht ei lase.
Lehitawad paberid: tahawad wist teid nä-
ha.

Hlestakow: (Akna juurde minnes) Mis on, sõbrad?
Kaupmeeste hääl. Sinu helde meele poole
pöörame. Armuline härra, käskige palwet
wastu wõtta.

Hlestakow: (Wõtab läbi akna palwekirju vastu,
teeb ühe lahti ja loeb) Tema kõrgestsün-
dinud auupaistuse hätra finantzile kaupmees
Abdulini poolt... Tont teab, mis: niisu-
gust auujärkugi ei ole!

10. etteaste.

Hlestakow ja kaupmehed (weini korwiga
ja suhkrupäädoga)

Hlestakow: Mis on, mu kallid?

Kaupmehed Teie helduse palwele tulime.

Hlestakow: Mis te siis tähate?

Kaupmehed. Ära mõista meid hukka, armuline
härra! Ülekohut kannatame päris ilmaaegu.

Hlestakow: Kelle poolt?

Üks kaupmees. Ikka siinse linnaülema poolt.
Niisugust linnaülemat, armuline härra, ei
ole weel kunagi olnud. Niisugust ülekohut
teeb, et seletada ei saa. Soldatite üles-
pidamisega on meid ära tapnud, kas poo wõi
ennast üles. Ei käi sugugi kombe järele.
Wõtab habet pidi kinni, ütleb: Ah sina ta-
tarlane! Jumala eest! Kui meie wast, see

on, kuidagi wiisi temast lugu ei peaks, aga meie juba täidame korda igal ajal: mis abikaasale riide jaoks tarwis läheb ja tütrele - meie selles- vastu ei aja. Ei, näed, temal on seda koiki weel wähe - jumala eest! Tuleb poodi ja, mis kätte juhtub, kõik wõtab. Näeb tüki riidet, ütleb: "Ee, kallike, see on hääd riie: too ta õige minu poole." Koh, wiid ka, aga tükkion ligikaudu wiiskümmend arssinat.

Hlestakow: Kas tõesti? Ah, missugune kelm ta on!

Kaupmehed. Jumala eest! Niisugust linnadlemat ei mäleta keegi. Pärilised peidavad kõik poodis ära, kui teda näed. See on, mitte et rääkida, et mõnda paremat asja, igat södi wõtab: Kuiwatatud ploomid niisugused, mis juba aastat seitse waadis seisawad, mida minu sellgi sööma ei hakka, aga tema ajab terve peo sinna sisse. Nimepsewad on Antoni päewal ja kannad enese meelest kõike talle kokku, millestgi ei ole tal puudus; ei, temale anna weel: ütleb, ka Onufri päewal on tema nimepsew. Mis teha? Ka Onufri päewaks wiid.

Hlestakow: See on ju lihtsalt rööwel!

Kaupmehed. Jumala eest! Aga katsu vastu rääkida, paneb sulle terve polgu majasse toita. Aga kui midagi juhtub, käseb üksed kinni panna. "Mina ei hakka," ütleb, "sinule, ütleb, "ihunuhtlust andma, wõi sind piinama - see on", ütleb, "seaduse poolt keelatud, aga waata, sina kallid, saad mul heeringat süüa!"

Hlestakow: Ah, missugune kelm! Selle eest lihtsalt Siberisse.

Kaupmehed. Kuhu teie heldus teda aga saadab, kõik saab hääd olema, ainult, see on meist kaugemale. Ära põlga, isakene, meie soola-leiba: terwitame sind suhkruga ja korwi weiniga.

Hlestakow: Ei, teie ärge mõtelge seda: mina ei wota mingisugust meelehääd. Aga kui teie mulle, näituseks, pakuksite laenuks rublat

kolmsada, — noh, siis on hoopis teine asi:
laenuks wõin ma wõtta.

Kaupmehed: Ole hää, isakene! (Wõtawad raha wälja) Aga mis kolmsada! Wõta parem wiis- sada, aita ainult.

Hlestakow: Olgu laenuks, ma ei lausu sõnagi, na wõtan.

Kaupmehed: (ulatawad temale hõbedase aluse pääl raha) Wõtke juba, palume, ka alus ühes-koos.

Hlestakow: Noh, ka alus wõib wõtta.

Kaupmehed: (Kumardades) Wõtke siis juba ühekorraga ka suhkrut.

Hlestakow: O ei, ningisugust meelohädä minä...

Ossip: Kõrgeauusus! Mispärast teie ei wõta? Wõtke! Tee pääl kõlbab kõik. Anna suhkrupääd siia ja kott! Anna kõik! kõik kulub ära. Mis säääl on? Nööriots? Anna ka nööriots siia, — ka nööriots kõlbab tee pääl: wanker läheb katki woi midagi münd, wõib kinni siduda.

Kaupmehed. Näidake siis seda heldust, teie auupaistus! Kui juba teie mitte, see on, ei aita meie palwet, siis juba ei teagi, kuidas olla: lihtsalt kas woi poo ennast üles.

Hlestakow: Tingimata, tingimata! Ma püüan. (Kaupmehed lähewad ära. Naesterahwa häääl on kuulda)

Naesterahwa häääl. Ei, sina ei tohi mind keelda! Mina kaeban sinu pääle tenale enesele. Sina ära touka mitte nõnda walusasti!

Hlestakow: Kes säääl on? (Läheb akna juurde) Mis on, emakene?

Kahe naesterahwa hääled: Sinu abi, isakene, palun käse, auulik härra, kuulda wõtta.

Hlestakow: (aknast) Läbi lasta.

11. etteaste.

Hlestakow, lukksepa naene ja alamohwitseri naene.

Luksepa naene. (maani kumardades). Halastust palun...

Alamohwitseri naene: Halastust palun...

Hlestakow: Ja mis naesed teie olete?

Alamohwitseri naene. Alamohwitseri naene Iw
nowna.

Lukksepa naene, Lukksepa naene, siit linna
kodanik, Fewronia Petrowna Poshljokina,
isakene.

Hlestakow: Põa, rääkige enne üks. Mis sa ta
had?

Lukkusepanaene. Halastust palun kaeban linna-
ülema pääle! Saatku jumal tälle igasugust
wiletsust! Et tema lastele, aga temale, kel
mile, aga tema onudele ega tädidelle milles
gi tulu ei oleks!

Hlestakow: Mis siis on?

Lukkusepa naene Ta käskis minu meest solda
tiks pügada, ja ei olnud meie käes kordgi,
kelm niisugune! Ja ka seaduse järele ei
wõi: tema on naesemees.

Hlestakow: Kuidas ta wõis siis seda teha?

Lukksepa naene: Tegid, kolm, togi - löögu jumal
teda säääl ja siin ilmas! Et temal, kui tal
ka tädi on, siis ka tädile kõik paha, ja
kui tal isa elab, siis et ka tema, nurjatu,
kärwaks wõi läkastaks igawesti, niisugune
kelm! Pidi rättsesepa poeg wõetama, see oli
ka joodikgi, aga wanenad andsiwad rikka kin
gituse, siis ta kippus kaupmehe Pantelejewi
naese poja kallale, aga Pantelejewi naene saa
tis ka tema naesele kolm pakki riidet, siis
minu kallale. "Misjooks", ütleb, "sulle meest
waja on? Tema sulle ei kõlba." Küll mina
tean - kas ta kõlbab wõi ei kõlba, see on
minu asi, niisugune kelm! "Tena", ütleb, "on
waras; ehk ta küll nüüd weel ei ole waras-
tanud, aga ükskõik," ütleb, "tema warastab,
teda wõetakse ilma selletagi tulawal aas-
tal nekrutiks." Aga kuidas mina ilma meheta
läbi saan, niisugune kelm! Mina olen nõrk
inimene, nurjatu niisugune! Et kõik sinu
suguselts jumala walgust ei näeks! Ja
kui on ämm, et siis ka ämm...

Hlestakow: Hää küll, hää küll! Noh ja sina? (Saa-
daseide wälja).

Lukkusepanaene. (minnes) Ara unusta, isakene! Ole

armuline!

Alamohwitseri naene. Linnaülema päale kaebama tulin, paikene...

Hlestakow. Noh, ja mis, mispärest? Räägi lühidalt.

Alamohwitseri naene. Witsu anti, paikene!

Hlestakow. Kuidas?

Alamohwitseri naene. Eksikombel, isakene! Naised läksiwad turu peäl kaklenu, aga politsei ei jõudnud kohale, siis muud kui wõtsiwad mind kinni ja nõnda lõhkusiwad läbi: Kaks päewa ei saanud istuda.

Hlestakow. Ja nis siis nüüd teha?

Alamohwitseri naene. Paha ei ole küll midagi. Aga eksituse eest käse teda trahwi maksta. Ega ma oma õnne tagasi ei lükka ja raha oleks mulle nüüd õige tarwis.

Hlestakow. Hää küll, hää küll! Minge! Minge!

Ma muretsen. (Aknast sisse sirutatakse käsa palwekirjadega). Kes sääb siis weel on? (Astub akna juurde) Ei taha, ei taha! Ei ole tarwis, ei ole tarwis! (Nemale astudes) Ara on tüütanud, tont wõtku! Ara lase sisse, Ossip!

Ossip. (hüüab aknasse) Käige minema, minema! Ei ole aega, tulge homme! (Üks läheb lahti ja ilmub nähtawale üks kuju sinelis, ajamata habemega, ülespundunud huulega ja mähitud põwega: selle taga paistab mitu toist)

Ossip. Minema, minema! Mis sa tükid? (Toetab esimesele kätega wastu kõhtu ja rohub ühes sellega wälja ettekotta, enese taga ust kinni pannes.)

12. etteaste.

Hlestakow ja Marja Antonowna.

Marja Antonowna. Ah!

Hlestakow. Mispärest teie nii ehmatasite, armuline preili?

Marja Antonowna. Ei, ma ei ehmatanud.

Hlestakow. (edwistab) Palun, armuline preili, mulle on see wäga armas, et teie mind niisuguseks inimeseks pidasite, kes... Kas ma tohin küsida: kuhu teie tahtsite minna?

Marja Antonowna. Tõesti, ma ei läinud kuhugi.
Hlestakow. Mis pärast teie siis, näituseks,
kuhugi ei läinud?

Marja Antonowna. Ma mõtelsin, kas manna wast
siin ei ole...

Hlestakow. Ei, ma tahaksin teada, mis-
pärast teie kuhugi ei läinud?

Marja Antonowna. Ma eksitasin teid. Teil oli-
wad tähtsad asjad ees.

Hlestakow. (edwistab) Aga teie silmad on pa-
remad kui tähtsad asjad... Teie ei wõi
kuidagi mind eksitada, mitte kuidagi wiisi
ei wõi; just selle wastu, teie wõite löbu
tuua.

Marja Antonowna. Teie räägite päalinna wiisi.

Hlestakow. Niisuguse ilusa olowuse jaoks na-
gu teie. Kas ma tohin nõnda õnnelik olla,
et teile tooli pakkuda? Aga ei; teile ei
kolba mitte tool waid troon.

Marja Antonowna. Tõesti ma ei tea... Mul oli
nõnda tarwis minna. (Istub)

Hlestakow. Missugune ilus rätik teil on!

Marja Antonowna. Teie pilkajad, ainult naera-
te prowintsi inimesta üle.

Hlestakow. Kuidas ma soowiksin, armuline prei-
li, teie rätik olla, et teie walget kaela-
kest kaisutada.

Marja Antonowna. Ma ei saa sugugi aru, mil-
lest teie räägite: mingisugune... rätik...
Missugune imelik ilm täna!

Hlestakow. Aga teie huuled, armuline preili,
on paremad kui igasugune ilm

Marja Antonowna. Teie räägite ikka nii...
Ma paluksin teid, et teie mulle parem nõ-
ned salmid mälestuseks albunisse kir-
jutaksite. Teie teate neid nuidugi palju.

Hlestakow. Teie jaoks, armuline preili, kõik,
mis te soowite. Nõudke, missugustid salmisid
te tahate?

Marja Antonowna. Mõned, niisugused - ilusad,
uued.

Hlestakow. Ah, mis salmid! Ma tean neid palju.

Marja Antonowna. Noh, ütelge, missugused te

mulle kirjutate?

Hlestakow. Mistarwis ütelda? Ma tean neid ilma selletagi.

Marja Antonowna. Ma armastan neid väga...

Hlestakow. Minul on neid palju, igasuguseid. Noh, minugipärast, see teile: "Oh, kes sa hädas ilmaaegu küll taewa üle nurised!..." noh ja muud... nüüd ei tule meelde; olgu pääle, see on ükskõik. Ma pakun teile parem selle asenel oma armastust, mis teie pilgu all... (Tooli lähemale nihutades.)

Marja Antonowna. Armastust! Mina ei saa armastusest aru... Mina ei ole kunagi teadnud, mis armastus... (Nihutab tooli eemale.)

Hlestakow. Mispärast siis teie oma tooli eemale nihutate? Meil on parem üksteise lähedal istuda.

Marja Antonowna. (eemale nihkudes). Mis jaoks lähedal? Ükskõik ka kaugel.

Hlestakow. (lähemale nihkudes). Mispärast siis kaugel? Ükskõik ka lähedal.

Marja Antonowna. (eemale nihkudes) Aga mistarwis siis?

Hlestakow. (lähemale nihkudes). See paistab ju teile ainult nõnda, et lähedal; aga teie kujutage enesele ette, et kaugel. Kui õnnelik na oleksin, armuline preili; kui na teid oma kaissu suruda võiksin.

Marja Antonowna. (waatab aknast välja) Mis see oli, nagu lendas? Arak wõi moni muu lind?

Hlestakow. (suudleb teda õla pääle ja waatab aknast välja) See oli arak.

Marja Antonowna. (touseb pahaselt üles) Ei, see on juba liig... Niisugune häbematus!...

Hlestakow. (teda tagasi hoides) Andke andeks, armuline preili: ma tegin seda armastuse pärast, tõesti, armastuse pärast.

Marja Antonowna. Teie peate mind niisuguseks prowintsineiuks... (Püüab ära minna.)

Hlestakow. (ikka teda kinni hoides). Armastuse pärast, tõesti, armastuse pärast. Ma tegin ainult nii nalja: Marja Antonowna, ärge

pahandage! Ma olen walmis põlwili teie kä-
est andeksandmist paluma. (Langeb põlwili)
Andke andeks, andke andeks! Teie näete, ma
olen põlwili.

13. etteaste.

Endised ja Anna Andrejewna.

Anna Andrejewna. (Hlestakowi põlwili nähes)

Ah, missugune lugu!

Hlestakow. (Ülese tõustes) Ah, tont wõtku!

Anna Andrejewna. (tütrelle) Mis see tähendab,
preili? Mis kombed need on!

Marja Antonowna. Mina mammakene....

Anna Andrejewna. Mine ära siit! Kuuled, ära,
ära, ära! Ja ära tule silma alla. (Marja An-
Tonowna läheb ruttu ära) Andke andeks, mi-
na, peaks ütlena, inestan nõnda...

Hlestakow. (kõrwale) See on ka üsna isuärataw,
mitte sugugi paha. (Langeb põlwili) Ar-
muline proua, teie näete, ma polen armastu-
sest!

Anna Andrejewna. Kuidas? Teie põlwili? Ah,
tõuske üles, tõuske üles! Siin ei ole põ-
rand päris puhas.

Hlestakow. Ei, põlwili, tinginata põlwili, ma
tähan teada, mis mulle osaks saab, kas elu
wõi surm.

Anna Andrejewna. Aga lubage, ma ei saa weel
täiesti sõnade mõttest aru. Kui ma mitte
ei eksi, teie palute minu tütre kätt.

Hlestakow. Ei, mina armastan teid. Minu elu on
juuksekarwa otsas. Kui teie minu alatist
armastust ei krooni, siis ei ole ma maapääl-
se elutsemise wäärt. Tuleleek rinnas, palun
teie kätt.

Anna Andrejewna. Aga lubage tähendada: ma
olen kuidagi wiisi... ma olen mehel.

Hlestakow. See ei tee midagi. Armastuse jaoks
ei ole wahet, Keramsingi ütleb: "Sest sea-
dus mõistab hukka? meie lähene ära woogu-
de warju... Teie kätt, kätt palun."

14. etteaste

Endised ja Marja Antonowna kokseb äkki

sis

Marja Antonowna. Mammakene, papa ütles, et teie... (Hlestakowi põlwili nähes, kiljatab)

Ah, missugune lugu!

Anna Andrejewna. No mis? Misjaaks? Mispärast? Missugune tuulepää! Jooksis äkki sisse nagu õgar kass. Noh, mis sa siin nõnda ime-likku leiad? Noh, mis sulle pähe tuli? Toepoollest, nagu mõni kolmeaastane laps. Ei ole seda noodi, ei ole seda noodi, ei ole sugugi seda noodi, et ta kaheksateistkümmend aastat wana on. Ma ei tea, kunas sa targemaks saad, kunas sa ennast nõnda ülewäl pidama hakkad, nagu hästi kaswatatud tütarlapse kohane on; kunas sa teadna saad, mishääd wiisid ja mõistlikud kombed on.

Marja Antonowna. (läbi pisarate). Tõesti, ma ei teadnud, mammakene...

Anna Andrejewna. Sinul aeleb alati nagu tõmbetuul pääs; sina wõtad Läpkin-Tjöpkiini tütardest eeskuju. Mis sa nende pääle waadad! Ei ole sul tarwis nende pääle waadata. Sinul on teisi eeskujusid - sina ees on sinu ema. Waata, missuguse eeskuju järele sa pead käima.

Hlestakow. (tütrel käest kinni haarates) Anna Andrejewna, ärge seiske meie õnne wastu, õnnistage meie kindlat armastust!

Anna Andrejewna. (imestades). Siis teie teda?

Hlestakow. Otsustage: kas elu wõi surm?

Anna Andrejewna. Noh, näed sa, loll, noh, näed sa: sinu pärast, niisugune raisa pärast, seisis külaline põlwili; aga sina jooksid äkki sisse nagu poorane. Noh, toepoollest waja, et meelega ei ütleksin: sina ei ole niisuguse õnne wäärt.

Marja Antonowna. Ma ei tee enam, mammakene, tõesti, ma ei tee enam edaspidi.

15. etteaste.

Endised ja linnaülem (sisse rutates)

Linnaülem. Ekstsellents! Ärge saatke mind hukka! Ärge saatke hukka!

Hlestakow. Mis teil on?

Linnaülem. Kaupmehed on teie ekstsellentsile kaewanud. Oma auu juures kinnitan, ka poolt gi ei ole seda, mis nad räägiwad, Nemad ise petawad ja nõoriwad rahwast. Alamchwitseri naene waletas teile, nagu oleksin mina tal- le witsu anda lasknud; Tema waletab, juma- la eest, waletab. Tema ise on ennest peksnud.

Hlestakow. Mingu alamchwitseri naene porgusse - minul ei ole temaga tegu!

Linnaülem. Arge uskuge, ärge uskuge! Need on niisugused luiskajad... neid ei usu niisu- gune lapsgi. Nemad on juba terwe's linnas kui luiskajad tütwad. Ja kelmuse kohta jul- gen seletada: need on niisugused kelmid, na- gu ilm weel ei ole sünnitanud.

Anna Andrejewna. Kas tead, missuguse auu osa- listeks Iwan Aleksandrowitsh meid teeb? Ta palub meie tütre kätt.

Linnaülem. Kus sa! Kus sa!... Arust ära, eit! Arge wihastage, ekstsellents: tema on wähe napi aruga, niisamasugune oli ka tema enagi.

Hlestakow. Ja, tõesti; ma palun kätt. Ma armas- tan.

Linnaülem. Ei wõi uskuda, ekstsellents!

Anna Andrejewna. Aga kui sulle üteldakse!

Hlestakow. Ma ei räägi nalja pärast... Ma woin armastuse pärast mõistuse kaotada.

Linnaülem. Ei julge uskuda, ei ole niisuguse auu wäärt.

Hlestakow. Ja, kui teie nõuus ei ole Marja Antonowna kätt andma, siis olen ma, tont mis walmis...

Linnaülem. Ei wõi uskuda: teie teete nalja, ekstsellents!

Anna Andrejewna. Ah, missugune puupakk, tõepoo- lest! No, kui sulle seletatakse?

Linnaülem. Ei wõi uskuda.

Hlestakow. Andke luba, andke! Mina olen mee- letu inimene, mina olen walmis kõige pää- le: Kui ma ennast maha lasen, antakes teid kohtu kätte.

Linnaülem. Ah, mu jumal! Mina ei ole, jumala eest süüdi ei hinge ege ihu poolést! Ärge

saage wihaseks! Tehke nõnda, nagu teie hel-
dus kannab! Mul praegu tõepoolest, pää...
ma ei tea isegi, mis sünnib. Nii lolliks o-
len nüüd jäänud, . . . nagu ma weel kunagi ei
ole olnud.

Anna Andrejewna. Noh, õnnista!

Hlestakow. (astub Marja Antonownaga ette)

Linnaülem. Onnistagu teid jumal, aga mina ei
ole süüdi. (Hlestakow suudleb Marja Anto-
nownat. Linnaülem waatab nende pääle) Toho
kurat! Tõepoolest! (oorub silmi) Suudle-
wad! Ah, paikesed, suudlewad! Päril wäimees!
(Hüüab rõõmu pärast hüpates) Ai, Anton! Ai,
Anton! Ai linnaülem! Näe kuidas lugu läks!

16. etteaste.

Endised ja Ossip.

Ossip. Hobused on walmis.

Hlestakow. Aa, hää küll... kohe.

Linnaülem. Kuidas? Tahate sõita?

Hlestakow. Ja, soidan.

Linnaülem. Aga kunas siis, see on... Teie tähen-
dasite ise wist pulmade pärast?

Hlestakow. See on.. Uheks minutiks ainult, ü-
heks päewaks onu juurde - rikas wanamees;
ja homme jälle tagasi.

Linnaülem. Ei tohi kuidagi kinni pidada, rõõm-
sa tagasitulemise pääle lootes.

Hlestakow. Kuidas siis, kuidas siis, mina äkki.
Jumalaga, minu armsam... ei, lihtsalt ei os-
ka ütelda! Jumalaga, südamekene! (Suudleb
tema kätt)

Linnaülem. Aga kas ei ole teil reisi pääle mi-
dagi tarwis? Teil oli wist raha tarwis?

Hlestakow. O, ei, misjacks? (Matuke mõteldes)
Aga siisgi, olgu.

Linnaülem. Kui palju soowite?

Hlestakow. Waadake siis andsite kakssada, see
. on, mitte kakssada, waid nelisada, - ma ei ta-
ha teie eksitust oma kasuks tarwitada, -
siis, olgu, ka nüüd niisama palju, et juba
kaheksasada täis oleks.

Linnaülem. Silmapilk! (wõtab rahakotist) Pää-
 legi, nagu nimelt, koige uuemad paberid.
Hlestakow. Ah ja! (Wõtab ja waatab rahasid).
 See on hää. Sest see on, üteldakse, uus onn,
 kui uued rahad?
Linnaülem. Just nõnda.
Hlestakow. Jumalaga, Anton Antonowitsh. Olen
 wäga tänulik teie lahke wastuwõtmise eest.
 Ma tunnistan - koigest südamest: mind ei
 woetud küsgil nii hästi wastu. Jumalaga,
 Anna Andrejewna! Jumalaga, minu südamekene,
 Marja Antonowna! (Läheb ära).
Näiteseinade taga.
Hlestakowi hääl. Jumalaga, minu südame ingel,
 Marja Antonowna!
Linnaülema hääl. Kuidas? Sõidate päris lihtsa
 postwankriga?
Hlestakowi hääl. Mina olen nõnda juba harju-
 nud. Mul hakkab wedrudest pää walutama.
Postipoisi hääl. Tprrrr...
Linnaülema hääl. Siis vähemalt millegiga kinni
 katta, kas tekigagi. Käsete, ma lasen teki
 tuua?
Hlestakowi hääl. Ei, mistarwis? See on tühi asi,
 aga siisgi, olgu pääle, las tuua tekk.
Linnaülema hääl. Ei, Awdotja! Mine aita, wõta
 koige parem tekk, - sinise põhjaga, Persia
 wälp ruttu!
Postipoisi hääl. Tprrrr...
Linnaülema hääl. Kunas käsete ennast oodata?
Hlestakowi hääl. Homme ehk ülehomme.
Ossipi hääl. Aa, see on tekk? Anna siis, pane
 nõnda! Nüüd topi siit poolt heinu.
Postipoisi hääl. Tprrrr...
Ossipi hääl. Näed, siit poolt! Siia! Weel! Hää
 küll! Saab tore olema! (Lööb käega teki pää-
 le) Nüüd istuge auulik.
Hlestakowi hääl. Jumalaga, Anton Antonowitsh!
Linnaülema hääl. Jumalaga, ekstsellents!
Naeste hääl. Jumalaga, Iwan Aleksandrowitsh.
Hlestakowi hääl. Jumalaga, mammakene!
Postipoisi hääl. Hei, teie, nobejalgssed!
 (Kuljuksed kolisewad; Eesriie langeb.)

V. w a a t u s.

Seesama tuba.

1. etteaste.

Linnaülem, Anna Andrejewna ja Marja Antonow-
na.

Linnaülem. Mis, Anna Andrejewna? Aa? Kas sa mõtelsid ka seda? Mihuke tore tükk, tulise pihta! Noh, ütles awalikult: sa ei näinud unesgi - lihtsalt ühest linnaülema prouast ja äkki... huu, tulise pihta!... Missugune saatanaga said sugulaseks!

Anna Andrejewna. Sugugi mitte; mina teadsin seda ammugi. See on sinule imelik, sest sina oled lihtne inimene, ei ole kunagi korralikka inimesi näinud.

Linnaülem. Mina, eit, olen ise korralik inimene. Aga siisgi, tõepoolest, kui mõtled, Anna Andrejewna, missugus teks lindudeks meie sinuga nüüd oleme saanud! Aa, Anna Andrejewna? Kõrgele lendame, tont wõtku! Pea nüüd ma aga kihutan pipart kõigile neile, kes himustawad palwekirju ja kaebtusi anda! Hei, kes sääl on? (Politsist tuleb sisse.) Aa, see oled sina Iwan Karpowitsh! Kut-su oige, wennas, kaupmehed siia. Ma neile, lurrjustele! Wõi kaebama minu pääle! Ennäe, ära neetud juudarahwas! Pidage, tuwikesed! Enne toitsin ma teid ainult wurruden, aga nüüd toidan kuni habemeni. Kirjuta kõik üles, kes aga minu pääle kaebamas käis, ja kõige rohken neid kirjasorkijaid, kes neile palwekirju meisterdasivad. Ja kuuluta kõigile, - et teaksiwad: et näete, missuguse auu jumal linnaülemale saatis, et panen oma tütre mehele - mitte mõnele lihtsale inimesele, waid niisugusele keda ilmas weel ei ole olnud, kes kõik woib teha, kõik, kõik, kõik! Koikidele kuuluta, et kõik teaksiwad. Karju üle kõige rahwa, kellad hüüdma, tont wõtku! Kui juba pidu, siis pidu. (Politsist läheb ära) Waata nonda, Anna Andrejewna, a? Kui-

das siis meie nüüd, kus elame? Siin wõi Piiteris?

Anna Andrejewna. Loomulikult Peterburis. Kuidas wõib siia jääda!

Linnaülem. Noh, Piiteris, siis Piiteris; aga pleks ka hää siingi. Mis, ma arwan küll, linnaülema amet jäägu siis juba põrgusse, a, Anna Andrejewna?

Anna Andrejewna. Loomulikult, mis linnaülema amet!

Linnaülem. Nüüd wõib küll, kuidas sa arwad, Anna Andrejewna, suure auukraad wälja lüüa, sest tema on kõigi ministritega sinasober ja käib keisrikojas, siis wõib sellepärast nonda soowitada, et äegamööda kindraliks ronid. Kuidas sa arwad, Anna Andrejewna: kas wõib kindraliks ronida?

Anna Andrejewna. Oige weel! Muidugi wõib.

Linnaülem. Ah, tont wõtku, tore on kindral olla.

Auumärkide lint tõmmatakse sul üle öla.

Aga missugune lint on parem, Anna Andrejewna, punane wõi sini ne?

Anna Andrejewna. Muidugi sinine on parem.

Linnaülem. Ec? Näe, mis tahwis! Hää on ka punane.

Ja mispärast tahad kindral olla? - Sellepärast tahad kindral olla, et wast juhtud kuhugi sõitma, - kiirkäskjalad ja adjutantid kihutawad igalpool ces: "hoõuseid!" Ja sääl

jaamas ei anta kellelegi, kõik ootawad: Kõik need nimenõuunikud, kaptenid, linnaülema, aga sina ei liiguta wurrukarwagi. Sööd kusgil kuberneris juures lõunat, ja sääl - seisa linnaülem! Ha, ha, ha! (Naerab laginal) Waat,

mis meelitaw on, tont wõtku!

Anna Andrejewna. Sinule meeldib ikka niisugune jämedus. Sina pead meeles pidama, et elu on

tarwis hoopis ümber muuta, et sinu tuttwad ei saa mitte olema mõni koerapidaja kohtunik, kellega sa jänesejahile sõidad, wõi Semljani-

ka, waid risti wastu, sinu tuttwad saawad kõige peenemate kommetega olema: krahwid ja kõik suure ilma inimesed... Ainult mina kardan tõesti sinu pärast: sina lausud mõnikord niisuguse sõna, mida hääs seltskonnas kunagi ei

kuule.

Linnaülem. Mis siis? Ega sõna kurja ei tee.
Anna Andrejewna. Hää küll, kui sa linnaülem
olid; aga sääl on ju elu hoopis teistsu-
gune.

Linnaülem. Ja, sääl olawat, räägitakse, kaks
kala: tindid ja rääbised, niisugused, et
suu wett jookseb, kui sööma hakkad.

Anna Andrejewna. Temal aga ainult kalad! Mi-
na ei taha teisiti, meie maja olgu päalin-
nas esimene, ja tšas olgu mul niisugune
kallis lõhn, et wõimalik ei oleks sisse,
ja peab ainult nõnda silmad piluli pigis-
tama. (Pigistab silmad kinni ja nuusutab)
Ah, kui hää!

2. etteaste.

Endised ja kaupmehed.

Linnaülem. Aa! Tere kullakesed!

Kaupmehed. (kumardades). Andku Jumal terwist,
isakene!

Linnaülem. Mis, tuikesed, kuidas käsi käib?
Kudas kaup lähob? Mis teemasinamehed ja
arssina kärpijad, kaebama? Pääkelmid, osi-
toprad, morekoerad! Kaebama? Mis, palju
saite? Mõtlewad, et muud kui pandaise ta
trellide taha!... Kas teate ka, seitse kura-
dit ja üks nõid teile hammaste wahela, et..

Anna Andrejewna. Ah, mu jumal! Missuguseid
sõnu sa suust wälja ajad, Antonike!

Linnaülem. (pahaselt). Ah, mis sõnad! Teate ka,
et seesama ametnik, kellele teie kaebamas
käisite, nüüd minu tütre ära wõtab? Mis? Ah?
Mis te nüüd ütlete? Nüüd ma teile!.. Petate
rahwast!... Teed kroonuga kaubamuretsemise
lepingu - tüssad teda sajatuhande-ga mä-
danenud kalewit andes, siis ohwerdad kaks-
küümend arssinat ja nõuad selle eest tänu!
Aga kui wälja tuleks, siis sulle... Aga kõhu
ajab oieli: tema on kaupmees, teda ära puutu
"Meie," kiitleb, "ei anna ka mõisnikkudele
alla." Aga mõisnik... Oh sa ahwinägu! Mõis-
nik õpib teadusi: teda peksetakse küll koo-
lis, aga asja pärast, et ta kasulikku teaks

Aga sina? - Hakkad petmisega pääle, sind peksab perenees, sellepärast, et sa petta ei mõista, ise alles poisikeseklunn, isameietki ei mõista, aga juba petab; aga nii pea, kui endale kohu ette nuumad ja tasku täis topid, siis tõstad nina kõrgele! Huu, missugune imeloom! Et sa kuusteistkümmend thoemasinat päewas inimestele kaela määrid, siis sellepärast uhkustad? Ma sülgan sinu pää ja sinu uhkuse pääle!

Kaupmehed (kumardades). Oleme süüdi, Anton Antonowitsh.

Linnaülem. Kaebama? Aga kes sind aitas kelmust teha, kui sa silda ehitasid ja kahekümmene tuhande eest palkisid üles andsid, kuna noid saja rubla eestgi ei olnud. Mina aitasin sind, kitsehabe! Oled ära unustanud? Ma võiksin sind, kui selle üles annaksin, ka Siberisse saata. Mis sa ütled? Aa?

Üks kaupnees. Jumala eest, oleme süüdi, Anton Antonowitsh! Wanakuri kiusas. Wannun, et me tulewikus enam ei kaeba. Wõta tasu, missugust tahad, ainult ära ole wihane!

Linnaülem. Ära ole wihane! Waata, nüüd roomad sa minu jalgade ees. Mis pärast? - sellepärast, et minu wõit jäi, aga kui natukeneigi sinu poole oleks, siis tallaksid sina lurjus mind porisse, ja weeretaks weel palgi pääle.

Kaupmehed (kumardawad maani) Ära saada meid hukka, Anton Antonowitsh.

Linnaülem. "Ära saada hukka!" Nüüd "ära saada hukka!" Aga enne, mis? Ma teile.... (Heidab käega) Noh jumal andku andeks! Küllalt! Ma ei kannan wiha; ainult nüüd waata ette ja hoia kõrwad kikki! Minu tütar ei lähe mitte mõne lihtsale mõisnikule: et õnne soowite... sarte aru? Katsuge mul endid sääl mõne suitsukalaga wõi suhkrupäaga läbi wigurda... Noh minge jumala nimel! (Kaupmehed lähewad ära)

3. etteaste.

Endised, kohtunik, haigemajaülem, siis

Rastakowski.

Kohtunik. (juba ükselt) Kas tõsi, mis räägitakse, Anton Antonowitsh? Teil on haruldane õnn osaks saanud?

Haigemajaülem. Mul on au teid haruldase õnne puhul terwitada. Ma olin südamest rõõmus, kui kuulsin. (Läheb Anna Andrejewna juurde ja suudleb tema kätt) Anna Andrejewna! (Läheb Marja Antonowna juurde ja suudleb tema kätt) Marja Antonowna!

Rastakowski. (tulab sisse) Soowin õnne Anton Antonowitshile. Andku jumal teile ja noorele paarile pikka iga ja õnnistagu teid suure järeltulewa sooga, pojapoegadega ja pojapoja poegadega! Anna Andrejewna. (Suudleb selle kätt) Marja Antonowna! (Suudleb selle kätt)

4. etteaste.

Endised, Korobkin naesega, Ljuljukow.

Korobkin. Mul on au Anton Antonowitshile õnne soowida. Anna Andrejewna! (Suudleb Anna Andrejewna kätt.) Marja Antonowna! (Suudleb tema kätt)

Korobkini naene. Terwitan teid südamest, Anna Andrejewna, uue õnne puhul.

Ljuljukow. Mul on au õnne soowida, Anna Andrejewna! (Suudleb kätt ja lööb siis publikumi poole pöördes hääd meelt näidates keelega laksu) Marja Antonowna! Mul on au õnne soowida. (Suudleb selle kätt ja pöörab siis publikumi poole sellesama mänguga)

5. etteaste.

Palju wõõraid kuubedes ja frakkides suudlewad esiti Anna Andrejewna kätt üteldes: "Anna Andrejewna!" - siis Marja Antonowna kätt üteldes "Marja Antonowna!" Bobtshinski ja Dobtshinski tungiwad teistest läbi ette.

Bobtshinski. Mul on au terwitada!

Dobtshinski. Anton Antonowitsh! Mul on au terwitada.

Bobtshinski. Onneliku sündmusega!

Dobtshinski. Anna Andrejewna!

Dobtshinski. Anna Andrejewna!

(Kumardawad ühe korraga kätt suudlema ja porkawad päädega kokku.)

Dobtshinski. Marja Antonowna! (Suudleb kätt)

Mul on au terwitada. Teil saab suur, suur õnn olema, saate kuldses riides käima ja mitmesuguseid peenikesi suppisid sööma, väga lõbusalt aega mööda saatma.

Dobtshinski. (waele rääkides) Marja Antonowna, mul on au terwitada! Andku jumal teile igasugust rikkust kuldtükki- ja pojukest nii pisikest, nii pikukest! - (näitab käega) et peo pääle wõiks wõtta, ja! Poisike kisen- dab ikka: na!na! na!

6. ettesate.

Weel mõned wõõrad, kes käsa suudlewad, kooli- ülem naesega.

Kooliülem. Mul on au...

Kooliülema naene. (jookseb ette) Soowin teile onne, Anna Andrejewna! (Suudlewad üksteist) Ja mina rõõmustasin nõnda, tõesti. Üteldakse mulle: "Anna Andrejewna paneb tütre mehele". - "Eh, mu jumal!" mõtlen mina, ja rõõmustasin nõnda, et mehele ütlen: "Kuule, Lukantshik: waa- ta missugune õnn Anna Andrejewnal!" "Noh," mõtlen ma "jumalale tänu!" Ja ütlen temale: "Ma olen nõnda waimustatud, et kärsituse pä- rast polen seda isiklikult Anna Andrejewna- le ütelda"... "Ah, mu jumal!" mõtlen ma: "Anna Andrejewna just ootas oma tütre jaoks hääd partiid, ja nüüd niisugune saatus," ja nõnda, tõesti, rõõmustasin, et ei wõinud rääkida. "Mis- pärast sa, Nastenka, nutad?" - "Lukantshik," ütlen ma, "ma ei tea isegi, pisarad woolawad nõnda joena."

Linnaülem. Palun lahkesti istuda, härrased! Hei, Mishka, too siia rohkem toolisid! (Wõõrad is- tuwad.)

7. etteaste.

Endised pristaw ja linnawahid.

Pristaw. Mul on au terwitada teie kõrgeaansus,

Ja õnne soovida paljudeks aastateks.
Linnaülem. Tänan, tänan! Palun istuda, härrased!
(Woorad istuvad.)

Kohtunik. Aga ütlege ometi, Anton Antonowitsh, kuidas see kõik algas, see on, asja käik järgi mööda.

Linnaülem. Asja käik on haruldane: palus isiklikult kätt.

Anna Andrejewna. Wäga auustawal ja kõige peenemal wiisil. Kõik imeilusasti rääkis. Ütleb: "Mina, Anna Andrejewna, ainult lugupidamisest teie hääde omaduste wastu! Ja niisugune ilus hästi kaswatatud inimene, kõige auusamate kommetega! - "Minu elu, kas usute, Anna Andrejewna, minu elu on - kopik; mina ainult sellepärast, et ma teie haruldasi omadusi auustan."

Marja Antonowna. Ah, mammakene! Seda ütles ta ju mulle.

Anna Andrejewna. Jäta, sina ei tea midagi ja ära sega ennast sellesse, mis sinu asi ei ole! - "Mina, Anna Andrejewna, imestan." Nii meelitatavaid sõnu puistas... Ja kui mina tahtsin ütelda: "Meie ei wõi kuidagi niisuguse auu pääle lootä," langes ta äkki põlwili ja niisugusel kõige peenemal kombel: "Anna Andrejewna! Arge tehko mind õnnetuks! Lubage minu tundmusi wastata, kui mitte, siis lopetan ma oma elu surmaga."

Marja Antonowna. Toesti, mammakene, ta rääkis minust seda.

Anna Andrejewna. Ja nuidugi... ka sinust oli, ma ei salga seda.

Linnaülem. Ja nõnda päris ära hirmutas: ütles, et ennast maha läseb. "Maha lasen ennast, maha lasen!" ütleb.

Mitmed woorad. Utelge ometi!

Kohtunik. Waat, kus tükk!

Kooliülem. Waat, toesti, saatuse seadis.

Haigemajaülem. Mitte saatuse paikene, saatuse onkalkun: teenused wiisiwad niikaugemale, (Kõrwale.) Niisugusele seale ronib ikka õnn suhu!

Kohtunik. Mina, Anton Antonowitsh, müün wast

teile selle hurda ära, keda te kauplesite.
Linnaülem. Ei, nüüd ei ole mul aega hürtaga tegemist teha.

Kohtunik. Noh, kui ei taha, mõne teise koeraga saame kaupa.

Korobkiri naene. Ah, Anna Andrejewna, kui rõõmus ma olen teie onne pärast! Teie ei wõi enesele ette kujutada.

Korobkin. Kus siis praegu, lubage küsida, tähtis külaline on? Ma kuulsin, et ta millegi pärast ära on sõitnud.

Linnaülem. Ja, ta sõitis ühe päewa pääle wäga tähtsa asja pärast.

Anna Andrejewna. Oma onu juurde, et õnnistust paluda.

Linnaülem. Onnistust paluda, aga homme juba..
(gewastab, terwise soowid kostawad ühises kominas) Tänan wäga! Aga homme jälle tagasi (gewastab, terwise soowide komin, teistest kowemini kostawad hääled:)

Pristaw. Soowime terwist, teie kõrgeauusus!

Bobtshinski. Sada aastat ja kastitais kuldtükisid!

Dobtshinskai. Anna Issand pikka iga!

Haigemajaülem. Et sa kärwaks!

Korobkini naene. Sarwik wotku sind!

Linnaülem. Tänan wäga! Soowin teile sedasama.

Anna Andrejewna. Meie mõtleme nüüd Peterburis elada. Siin on, pean ütleva, niisugune ohk.. liiga küla ohk!... Pean ütleva, wäga wastumeelt... Ka minu mees... tema saab säll kindrali auu.

Linnaülem. Ja, pean tunnistama, härrased, mina tahan wäga, fõnt wotku, kindral olla.

Kooliülem. Ja andku jumal seda!

Rastakowski. Inimese wõimuses ei seisa, aga jumala wõimuses seisab kõik.

Kohtunik. Suur laew- suur sõit.

Haigemajaülem. Teenuste järele ka au.

Kohtunik (kõrwale) Wat kus tükk, kui tõepoolest kindraliks saab! Küll sünnib aga sellele kindrali au nagu lehmale sadul! No ei, sin nasaadik on weel palju maad. Siin on sinust

puhtamadgi, aga seni ei ole weel kindralid,
Haignemajaülem. (Kõrwale.) Ennäe, tont wõtku, juba
kindraliksgi ronib! Mine usu, wast saabgi
kindraliks, sest temal on wana-kuri wõtku
teda, toredust küllalt. (Pöörab tema poole.)
Ärge siis, Anton Antonowitsh, ka meid ära
unustage.

Kohtunik. Ja kui midagi juhtub, näituseks, ame-
tiasjus midagi tarwis, ärge keelake oma abi!

Korobkin. Tulewa aasta wiin pojakese päälinna
riigi kasuks, siis, olge lahke, toetage teda
oma nõuuga, olge waesele lapsele isa asemel.

Linnaülem. Mina omalt poolt olen walmis, püüd-
ma.

Anna Andrejewna. Sina, Antonikene, oled alati
walmis lubama. Esiteks ei saa sul aega ole-
ma selle pääle mõtelda. Ja kuidas wõib, ja
mispärast ennast koormata niisuguste luba-
mistega?

Linnaülem. Miks mitte, südameke? Mõnikord wõib.

Anna Andrejewna. "oib muidugi, aga mitte igat
tühjapaljast aidata.

Korobkini naene. Kas kuulsite, kuidas ta meiega
üumber käib?

Külaline. Ja, tema oli alati niisugune, mina tun-
nen teda. pane ta lauda istuma, ta tõstab oma
jaladgi...

8. etteaste.

Endised ja postiuülem (Jookseb lahtiwõetud
kiri käes)

Postiuülem. Imelik lugu, härrad! Ametnik, keda meie
rewisoriiks pidasime, ei olnud mitte rewisor.

Kõik. Kuidas, mitte rewisor?

Postiuülem. Mitte sugugi rewisor, - ma sain seda
kirjast teada.

Linnaülem. Mis, mis? missugusest kirjast?

Postiuülem. Tema enese kirjast. Toodakse mulle
posti pääle kiri. Silmasin adressi - näen:
"Posti uulitsasse". Ma jäin päris kangeks. "Noh,"
mõtlen eneses, "wist leidis posti asjus korra-
tust ja teatab ülemusele". Wõtsin ja tegin
lahti.

Linnaülem. Kuidas teie?...

Postiuülem. Isegi ei kirjiloomulik jõud kihutas

Pidin juba kiirkäskjala kutsuma, et teda tah-
wetiga minema saata, et aga niisugune uudis -
himu sai woimust, nagu weel ialgi ei ole tund-
nud. Ei wõi, ei wõi kuulen, et ei wõi! Kisub,
aga nonda kisub! Uhes kõrwas kuulen aga: "Oi,
ära tee lahti! Kaod kui kana," aga teises
nagu saatan sosistab: "tee lahti, tee lahti,
tee lahti! Ja kui wajutasin laki pääle - tu-
li käis sooni mööda, aga kui lahti tegin -
külm, jumala eest külm. Ja käed wärisewad, ja
koik läks pimedaks.

Linnaülem. Ja kuidas teie julgesite niisuguse
tähtsa isiku kirja lahti murda?

Postiülem. Seep see wigur ongi, et ta mitte täht-
tis ei ole ja kellegi isik!

Linnaülem. Mis ta siis teie warwates on?

Postiülem. Ei see ega teine, tont teab, mis ta on!

Linnaülem. (ägedalt) Kuidas ei see ega teine?
Kuidas teie julgete teda ei see ega teine ni-
metada ja weel teda tont teab milleks? Ma
panen teid kinni...

Postiülem. Kes? Teie?

Linnaülem. Ja, mina!

Postiülem. Käed lühikesed!

Linnaülem. Kas tead, et ta minu tütre ära wõtab,
et mina ise suureks auukandjaks saan, et ma
Siberisse saadan?

Postiülem. Eh, Anton Antonowitsh, Mis Siberisse?
Siber on kaugel. Ma parem loen teile ette. Här-
rased! Lubage teile kirja ette lugeda?

Koik. Lugege, lugege!

Postiülem. (lõeb) Ruttan sulle teadustama, armas
Trjapitshkin, missugused imed minuga sünniwad,
Tee pääl tegi mind jalawäe kapten puupaljaks,
nonda et trahteripidaja juba pogrissse panna
tahtis, kui äkitselt minu Peterburi näo ja
ülikonna järele terve linn mind kindralkuber-
neriks pidama hakkas. Ja ma elan nüüd linna-
ülema juures, lõbutsen, liibitsen meeletult
teema näese ja tütre ümber; ei ole weel otsu-
sele jõudnud, kumbaga pääle hakata - mõtlen,
enne emaga, sest see paistab kõige pääle wal-
mis olewat. Kas mäletad, kuidas meie sinuga wi-
letsuses waewlesime, soime hää õnne pääle, ja

kuidas kord pagar mind peasegu kraest kin-
ni haaras, piirakate pärast, mis inglise ku-
ninga sissetulekute peäle ära oli söödud?
Nüüd on asjal hoopis teine külg. Kõik anna-
wad mulle wõlgu niipalju kui tahan. Kole al-
gupäralised kujud, sina sureksid naeru kätte
ma tean, sina kirjutad lookesi: paiguta neid
oma kirjandusesse. Esiteks: linnaülem -
on rumal nagu hall ruun...

Linnaülem. Ei, woi olla! Seda sääli ei ole.

Postiülem. (näitab kirja) Lugege ise.

Linnaülem. (loeb) "Nagu hall ruun." Ei wõi olla
Teie olote seda ise kirjutanud.

Postiülem. Mina, miks mina teda kirjutama läk-
sin?

Haigemajaülem. Lugege!

Kooliülem. Lugege!

Postiülem. (edasi lugedes) "Linnaülem - on ru-
mal nagu hall ruun."

Linnaülem. O, tont wõtku! On seda weel waja kor-
rata! Nagu ei seisaks ta ilma selletagi
sääli.

Postiülem. (edasi lugedes) Hm...hm...hm...hm...
"hall ruun. (Pooleli jättes) Noh, siin
on ta ka minu kohta wiisakuseta ütelnud.

Linnaülem. Ei, lugege!

Postiülem. Aga mis jaoks?

Linnaülem. Ei, tont wõtku, kui juba lugeda, siis
lugeda! Lugege kõik!

Haigemajaülem. Lugege, ehk lubage mina loen.

(Paneb prillid pähe ja loeb) "Postmeister
on punktipeält departemangu uksehoidja Mi-
hejew, wist joob, lurjus, wiina.

Postiülem. (publikumi poole) Noh, rumal poiss,
kellele witsu andna peab: muud midagi!

Haigemajaülem. (edasi lugedes) "Häätewate a-
sutuste ü...ü...ü..." (Jäab kogelena)

Korobkin. Aga miks te peatema jäite?

Haigemajaülem. Segaselt kirjutatud... olgu, on
näha, et ulak.

Korobkin. Andke minu kätte! Mul on, ma arwan,
paremad silmad. (Näitab kirja)

Haigemajaülem. (ei anna kirja) Ei, see koht wõib
läbi lasta, edasi on selge.

Korobkin. Lubage aga, küll mina tean.

Haigemajaülem. Lugemisega saan ma juba toime: edasi on tõesti kõik selge.

Postiülem. Ei, kõik lugēge! Sest enne loeti kõik.

Kõik. Andke ära, Artemi Filippowitsh, andke kiri ära! (Korobkinile) Lugege.

Haigemajaülem. Kohe. (Annab kirja ära) Siin on, lugege... (Katab näpuga kinni) Lugege siit. (Kõik koguwad tema ümber)

Postiülem. Lugege, lugege! Lollus, kõik lugege!

Korobkin. (lugedes) "Häätewate asutuste ülem Semljänika - on täielik siga pigimüt-siga"

Haigemajaülem. (publikumi poole) Ja ei ole waimurikasgi! Siga pigimütsiga! Kunas siis siga pigimütsiga on?

Korobkin. (edasi lugedes) "Kooliülem on sibula haisuga läbiimbunud."

Kooliülem. (publikumi poole) Jumala eest ei ole kunagi sibulat suhu wõtnud.

Kohtunik (kõrwale) Jumalale tänu, vähemalt minu üle ei ole midagi!

Korobkin. (loeb) "Kohtunik"...

Kohtunik. Säh sulle!... (Kuuldawalt) Härrased ma arwan, et kiri pikk on. Ja tont teemaga: niisugust räpsu lugeda!

Kooliülem. Ei!

Postiülem. Ei, lugege!

Haigemajaülem. Ei, lugege aga!

Korobkin. (loeb edasi) "Kohtunik Ljapkin-Ljapkin on kõrgema kraadini moweton... (Peatab) Wist Prantsuse sõna.

Kohtunik. Tont teada teab, mis ta tähendab! Weel hää, kui ainult kelm, aga wõib olla weel halwem.

Korobkin. (edasi lugedes) Aga muidu lahke ja hää südamege rahwas. Jumalaga, armas Träpitskin. Ma tahan sinu eeskujul iseka kirjandusega tegemist tegema hakata. Igaw on, wennas, nonda elada, tahad wiimaks waimu jaoks toitu. Märhan: tarwis on tõesti midagi kõrgemat ette wõtta. Kirjuta

minule Saratowi kubermangu ja säält*Pod-
katilowka külasse. (Pöörab kirja ümber ja
loeb adressi). Kõrgesti auustatud härra I-
wan Wassiljewitsh Trjöpitschkin Peterburis
Posti uulitsas, maja nummer 97, õue pääl, kol-
mandal korral, paremat kätt."

Üks naesterahwas. Missugune ootamata löök!
Linnaülem. Kui kõri maha tõmbas, siis ka tõm-
bas! Surnuks löödud, päris surnuks löödud!
Mitte midagi ei näe: näen ainult mingisugu-
seid seakärssasid nägude asemel, aga muud
midagi... Tagasi tema, tagasi tema! (Wehib
käega)

Postiülem. Kust tagasi tulla! Mina käskisin nagu
meelega jaamawahti kõige parema troika
anda; wanakuri kihutas ka ettegi käsu-
andma.

Korobkini naene. Wat kus tõesti, wat kus arwa-
mata häbi!

Kohtunik. Aga siisgi, tont wõtku, härrad! Ta lae-
nas minu käest kolmsada rubla.

Postiülem. (ohkab) Oh! ka minu käest kolmsada
rubla!

Bobtshinski. Meie käest Pjotr Iwanowitshiga
kuuskümmend wiis rubla paberiraha, jah.

Kohtunik. (laotab juhmilt käsa) Kuidas ometi,
härrad? Kuidas meie tööpoolest nõnda oga-
rad olime?

Linnaülem. (lööb omale wastu otsaesist) Kuidas
mina - ei kuidas mina, wana narr? Arust juh-
miks jäänud, wana oinas!... Kolmkümmend aast-
tat olen ametis, mitte ükski kaupmees ega ä-
rimees ei saanud mind nina nidi wedada;
kelmide kelmisid löin üle, koisid ja a-
nöörijaid niisuguseid, kes terve ilma woiwad
paljaks warastada, wotsin nagu õngega. Kolm
kuberneri petsin läbi!... Mis kubernerid!
(Käega lüües) Kuberneridest ei maksa
rääkidagi...

Anna Andrejewna. Aga see ei wõi olla, Antonike:
tema kihlas ennast Mashga ära...

Linnaülem. (südametäiega). Kihlas ära! Labidaga
tuhka - säääl on sul kihlus! Tükib mulle näo
ette kihlusega!... (Meeletus wihas) Waadake,

waadake, terve ilm, kõik ristirahwas, kõik
waadake, kui lolliks linnaülem on läinud!
Loru, loru, wana loru! (Ahwardab iseennast
rusikaga.) Eh, sina tõmpnina! Tolgendi, lu-
pardi pidasid tähtsaks melieks! Sää! ta
nüüd helistab seda teed mööda igalpool
laiali nagu kelluke! Kannab selle loo üle
terve ilma. Wähe weel sellest, et naeruks
saad - leidub sulekribistaja, paberimäärija.

Wat see on wilets! Auust ega seisusest ei
hooli, ja kõik saawad hambaid irewile aja-
ma ja käsa plaksutama, mille üle te naerate?
Eneste üle naerate!... Eh teie!... (Lööb wihu
pärast jalga wastu põrandat) Ma neile kõi-
gile paberimäärijatele näitaksin! O, sule-
kribistajad, äraneetud wabameelsed! Saatana
seeme! Seaksin teid kõiki kimpu, ooruksin
teid kõiki jahuks, ja wanasarwikule woodriks!
Mütsi sisse talle sinna!... (Topib rusikaga
ja lööb kontsaga wastu põrandat.) - (Wähe
waikimise järele) Siamaani ei saa ennest
koguda. Jah, tõesti, kui jumal tahab karistada,
siis wõtab kõige päält aru ära. Noh, mis oli
selles tuuletallajas rewisori sarnast? Mitte
midagi ei olnud! Lihtsalt mittepoole pisi-
kese sõrme. wäärt ei olnud sarnadust. - ja
äkki kõik: rewisor, rewisor! Noh, kes^{as} kõige
enne laiali, et ta rewisor on? Wastake!

Haigemajaülem. (käsa laotades) kuidas see juh-
tus, kas loo wõi maha, ei mõista seletada,
nagu udu tegi uimaseks, wanakuri segas.

Kohtunik. Kes laiali ajas, - wat kes ajas:
need poisid! (Näitab Bobtshinski ja Bobtshin-
ski pääle)

Bobtshinski. Jumala eest, mitte mina! Ei mõtel-
nudgi,...

Bobtshinski. Mina mitte midagi, sugugi mitte...

Haigemajaülem. Muidugi teie.

Kooliülem. Teadagi. Jooksite trahterist nagu pöö-
rased: "On siin, on siin ja ei maksa arweid.."

Linnaülem. Loomulikult teie! Linna keelikud, ära-

neetud lókalauad!

Haigemajaülem. Wõtku teid sarwik oma rewisoriga ja juttudega.

Linnaülem. Ainult nuusite linna mööda ümber ja wassite kõiki, araneetud lõhwardid! Tüh- ja juttusid külwate, töbihännaga harakad!

Kohtunik. Araneetud kápardid!

Kooliülem. Logaskid!

Haigemajaülem. Nässuwatsad! (Kõik piirawad neid ümber)

Bobtshinski. Jumala eest, see ei olnud mina, see oli Pjotr Iwanowitsh.

Dobtshinski. Ei, ei, Pjotr Iwanowitsh, sest teie olite esimene...

Bobtshinski. Aga just mitte, esimene olite ju teie.

9. etteaste.

Endised ja sandarm.

Sandarm. Iseäralise käsuga Peterburist siia soitnud ametnik nõuab teid otse kohe enese juurde. Ta peatab wóorastemajas.

(Oeldud sõnad mõjuwad kõikide pääle nagu pikseloök. Imestuse hüüe tuleb ühe korraga naeste suust; terve seltskond muudab äkki seisaku ja jääb kiwistanult paigale.)

Tumm etteaste.

Linnaülem keskel nagu post laialilaotatud kätega ja selga aetud päaga. Temast pahemat kätt tema naene ja tütar, tema poole pöördud kehaliigutusega, nende taga postiülem, kes publikumi poole pöördud küsimisemärgiks on muutunud; Tema taga kooliülem, koige süütamas kohmetuses; tema taga üsna näitelawa ääres, kolm naesterahwast külalist, üks teise ligi kumardades, koige pilkawama näoilmega, mis otse linnaülema perekonna kohta käib. Linnaülemast pahemat kätt: Semljänika, pää natuse külje pääle pööratud, nagu kuulak ta midagi; tema taga kohtunik laialipaisatu kätega, peaaegu maha kükitanud ja liigutuseg huultel, nagu tahaks ta wilistada woi ütelda "Säh sulle suppi nüüd!" Tema taga Korobkin

pilusilmaga publikumi poole pöördud ja
terawa tähendusega linnaülema pihta, te-
na tara, otse näitelawa ääres, Dobtshinski
ja Bobtshinski üksteise poole pöördud
kätteliigutusega, lahtiste suudega ja pun-
nis silmadega. Teised külalised jäävad
lihtsalt tulpadena seisma. Umbes poolteist
minutit jääb kiwistanud salk niisugusesse
olekusse.

E s r i i e l a n g e b .

